

Sports Land Use in Sari City from the Perspective of Creative City Strategy

Taghi Ashouri^{1✉} | Masoumeh Kalateh Seifari² | Hamidreza Ghezelsefloo³

1. Corresponding author, PhD of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. **E-mail:** t.ashouri86@yahoo.com
2. Associate Prof. in Sports Management, Faculty of Sports Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. **E-mail:** msmrteam27@gmail.com
3. Assistant Professor in Sport Management, Faculty of Humanities and Physical Education and Sport Sciences, Gonbad Kavous University, Gonbad, Iran. **E-mail:** h_ghezel@yahoo.com

Article Info	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Article history: Received 2020/11/08 Received in revised 2022/02/13 Accepted 2022/03/02 Published 2022/09/04 Published online 2024/01/21</p> <p>Keywords: distribution of land uses, creative city, Sari city, Sports facilities.</p>	<p>The main impact of rapid urbanization is the breakdown of the service distribution system and the failure of the urban service system. With the growing importance of service activities in urban areas, the necessity for advancement in urban planning has arisen. Specifically, service centers and accessibility to these centers are among the crucial factors to be considered. Adopting the creative city approach is also a strategic way to effectively utilize service spaces within the city. The issue of how to distribute service centers and how to access the services they provide has become increasingly important. The application of the creative city approach can also be seen as a strategy for the appropriate utilization of service land in the city. This research aims to investigate the distribution of sports facilities in the city of Sari using the creative city approach, with the goal of enhancing the utilization of sports spaces by the citizens of Sari. Given the purpose and components of the research, the research design is applied, and the research method used is descriptive-analytical, in line with the nature of the work. The research specifically focuses on the distribution of sports facilities in Sari from the perspective of the creative city strategy. The data for the research were collected through library and documentary research, interviews, field observations, and a researcher-developed questionnaire. The questionnaire was distributed to 400 users of sports facilities in the neighborhoods of Sari, and consisted of 31 items across 6 dimensions. The collected data was analyzed using statistical software such as SPSS and PLS. The findings indicate a positive and significant relationship between the distribution of sports facilities in Sari and the dimensions of social, sports, cultural, physical, communication, and entrepreneurial aspects. Additionally, a positive and significant relationship was found between each dimension and its respective criteria, with a GOF index of 0.611. Based on these findings, it is recommended that urban managers incorporate the opinions and suggestions of citizens in the development of sports plans. Furthermore, the use of art and the preservation and revitalization of ancient sports cultures should be considered to foster creativity in Sari.</p>

Cite this article: Ashouri, Taghi., Kalateh Seifari, Masoumeh., & Ghezelsefloo, Hamidreza. (2025). Sports Land Use in Sari City from the Perspective of Creative City Strategy. *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*, 75 (24), 416-440. DOI: <http://dx.doi.org/10.52547/jgs.23.70.3902>

© The Author(s). Publisher: Kharazmi University.
DOI: <http://dx.doi.org/10.52547/jgs.23.70.3902>

Extended Abstract

Introduction

The research explains the importance of sports land use in a creative city as a long-term result of social change processes rather than temporary ones. The issue is significant because as people's interest in sports grows and the number of sports enthusiasts increases, officials should respond by providing more sports facilities. This approach demonstrates that developing sports spaces and creating suitable opportunities for sports activities can improve the level of physical activity and health of citizens and contribute to innovative and dynamic urban development, which are essential aspects of a creative city. Currently, there is a great emphasis on examining land use distribution and equitable allocation, particularly regarding sports land use, in the city. The goals of a creative city, characterized by creativity, innovation, and prosperity, require careful cultural planning and optimal management of land use. Since Sari has recently become a metropolis, it needs to reassess its existing structure and utilize its current capacities to become a creative city. One of the most significant issues related to sports land use in Sari is the accessibility of residents to sports services. The inappropriate distribution of sports spaces and the lack of attention to accessibility have created problems. Proper physical-functional planning is crucial to provide the necessary sports spaces for citizens. The proposed per capita requirement for sports spaces in Iran is generally set at 2 to 4 square meters, indicating a high demand for these spaces among citizens. The improper distribution and lack of attention to accessibility have resulted in issues. On one hand, there is a growing debate about the importance of accessibility to urban services, particularly sports facilities, for residents. On the other hand, considering the increasing interest in sports, the growing number of sports enthusiasts, and the development of sports infrastructure, authorities are required to address these issues. Proper planning for the spatial distribution of sports facilities throughout the city, with a focus on creativity and the criteria of a creative city, can contribute to improving the quality of life for citizens and enhancing the city's functional efficiency. Sports facilities have been recognized as essential urban services, and their importance for the health and well-being of individuals in society has been emphasized. Therefore, special attention needs to be paid to the pattern of expansion and accessibility of sports facilities, especially in terms of communication networks.

Material and Methods

Given the research objective and variables under examination, the research is classified as applied in nature, with a descriptive-analytical research method being employed. This choice is made due to the inherent characteristics of the study. Based on this approach, the research specifically focuses on investigating the spatial distribution of sports facilities in Sari city, with particular attention being given to the perspective of the creative city strategy. In order to gather relevant data, the research incorporates a variety of methods, including the collection of library and documentary data, conducting interviews, making field observations, and employing a researcher-created questionnaire. The questionnaire consists of 31 items, organized into 6 dimensions, and has been deliberately distributed to 400

individuals who are users of sports facilities and reside in different neighborhoods within Sari city. The data collected through these means are then analyzed using statistical software, such as SPSS and Smart PLS (3).

Results and Discussion

The findings demonstrate a notable correlation between the allocation of sports land use within Sari city and the various dimensions of the creative city strategy, encompassing cultural, entrepreneurial, social, communicative, sports, and physical aspects. Notably, the cultural and social dimensions exhibit the most pronounced influence on the distribution of sports land use. Moreover, the diverse social dimensions, comprising participation, cooperation and collaboration, as well as social organizations, exert a positive effect on the allocation of sports land use. The overall research model exhibits a suitable fit, with the model structure aligning well with the data.

Conclusion

Based on the findings of this research study, there is a direct correlation between the distribution of sports facilities in Sari city and the city's level of creativity across cultural, entrepreneurial, social, communicative, sports, and physical dimensions. The cultural and social dimensions, in particular, have a substantial impact on the allocation of sports land. This suggests that cultural activities and social interactions play a critical role in the development and equitable distribution of sports spaces within Sari city. Various social dimensions, such as participation, cooperation, collaboration, and engagement with social organizations, also positively influence the distribution of sports land. This demonstrates that citizen involvement and collaborative efforts in the planning and development of sports facilities contribute to a fairer and more efficient allocation of these spaces throughout the city. The research results indicate that the research model employed is appropriate and accurately reflects the data collected. This implies that the model presented in this study effectively explains the distribution of sports land in Sari city within the framework of the creative city strategy. The findings underscore the significance of considering different dimensions of the creative city, particularly the cultural and social aspects, in order to enhance the distribution of sports facilities in Sari city. Consequently, citizen participation and cooperation in the planning and development of sports spaces play a crucial role in achieving this goal. Therefore, it is recommended that city management prioritize the various dimensions of the creative city, with a specific focus on the cultural and social aspects, during the planning and development stages of sports facilities. Moreover, opportunities for citizen participation and cooperation should be actively encouraged, and the potential of social organizations should be leveraged to improve the distribution of sports land.

Keywords: distribution of land uses, creative city, Sari city, Sports facilities.

کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق

تقی عاشوری^۱، معصومه کلاته سیفری^۲، حمیدرضا قزلسفلو^۳

۱. نویسنده مسئول، دکترای تخصصی مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

رایانامه: t.ashouri86@yahoo.com

۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

رایانامه: msmrteam27@gmail.com

۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی و تربیت بدنی، دانشگاه گنبدکاووس، گنبدکاووس، ایران. رایانامه:

h_ghezel@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	امروزه عمده‌ترین اثر رشد شتابان شهرنشینی، به هم خوردن نظام توزیع خدماتی و نارسایی سیستم خدماتی شهری است. لذا با توجه به نقش روزافزون فعالیت‌های خدماتی در نظام شهرنشینی، ضرورت جدیدی در روند برنامه‌ریزی شهری پدید آمده است و مسئله چگونگی پراکنش مراکز خدماتی و نحوه دسترسی به خدمات این‌گونه مراکز از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار شده است و به‌کارگیری نگرش شهر خلاق نیز راهبردی است در جهت بهره‌مندی مناسب به کاربری‌های خدماتی در سطح شهر. هدف پژوهش حاضر بررسی توزیع کاربری ورزشی در سطح شهر ساری با رویکرد شهر خلاق در راستای بهبود بهره‌مندی شهروندان از فضاهای ورزشی در شهر ساری می‌باشد. با توجه به هدف پژوهش حاضر و مؤلفه‌های موردبررسی، نوع پژوهش کاربردی و روش انجام آن با توجه به ماهیت کار روش توصیفی-تحلیلی است و با توجه به همین روش به پراکنش کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق پرداخته شده است. از روش جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و اسنادی و انجام مصاحبه و مشاهدات میدانی و ابزار پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته نیز بهره گرفته شد. پرسشنامه مذکور در ۳۱ گویه ۶ بعد، به‌صورت هدفمند میان ۴۰۰ نفر از استفاده‌کنندگان اماکن و تجهیزات ورزشی محلات شهر ساری توزیع شد. داده‌های گردآوری شده با نرم‌افزارهای آماری اس پی اس اس و اسمارت پی ال اس (۳) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد: رابطه بین پراکنش کاربری ورزشی ساری با ابعاد (اجتماعی، ورزشی، فرهنگی، کالبدی، ارتباطی و کارآفرینی) و نیز رابطه هر بعد با معیارهای خودش مثبت و معنی‌دار است و معیار شاخص نیکویی برازش مدل ($GOF=0/611$) است؛ بنابراین توصیه می‌شود که مدیران شهری برای تهیه طرح‌ها در زمینه ورزشی از نظرات و پیشنهادات شهروندان استفاده کنند و هنر و توجه به فرهنگ‌های ورزشی کهن و احیای آن برای ایجاد خلاقیت در شهر ساری را به کار گیرند.

استناد: عاشوری، تقی؛ کلاته سیفری، معصومه؛ و قزلسفلو، حمیدرضا. (۱۴۰۳). کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق. نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۷۵ (۲۴)، ۴۴۰-۴۱۶.

<http://dx.doi.org/10.52547/jgs.23.70.3902>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه خوارزمی تهران.

مقدمه

امروزه در ادبیات توسعه مفهوم خلاقیت و نوآوری در زمینه‌های مختلفی طرح و بررسی می‌گردد. با برگزاری کنفرانس ریوداژنیرو در سال ۱۹۹۲، با محوریت محیط‌زیست و توسعه، مباحث و اندازه‌گیری شاخص‌های توسعه پایدار جهت ارزیابی کیفیت محیط‌های شهری بعد تازه‌ای به خود گرفت. به‌گونه‌ای که در این کنفرانس ۱۳۰ شاخص برای ارزیابی کیفیت محیط شهری و رسیدن به توسعه پایدار شهری مطرح شد که رابطه مستقیمی با شکل‌گیری جامعه دانش‌محور و شهر خلاق دارند. چرا که شهر خلاق به‌عنوان یک مکان با شکوفایی قوی هنر و فرهنگ، خلاقیت و نوآوری با به‌کارگیری شاخص‌های توسعه پایدار است. در این میان خلاقیت، یعنی داشتن ارتباط با هویت، حقوق، باورها، درک و به‌طور کلی رفاه اجتماعی است. همچنین مفاهیمی چون ابداعات و نوآوری، خلاقیت در همه زمینه‌های علمی و در بین تمام شهروندان، صنایع خلاق، عناصر اقتصاد پایدار و محیط‌زیست سبز، معیارهای تکمیل رفاه اجتماعی و افزایش کیفیت زندگی و زیست‌پذیری شهر است. شهرهای خلاق مکان‌های اصلی رشد جامعه و اقتصاد هستند.

از طرفی عمده‌ترین اثر رشد شتابان شهرنشینی، به هم خوردن نظام توزیع خدماتی و نارسایی سیستم خدماتی شهری است (ابراهیم‌زاده و زارعی، ۱۳۹۱: ۸۴). لذا با توجه به نقش روزافزون فعالیت‌های خدماتی در نظام شهرنشینی، ضرورت جدیدی در روند برنامه‌ریزی شهری پدید آمده است و مسئله چگونگی پراکنش مراکز خدماتی و نحوه دسترسی به خدمات این‌گونه مراکز از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار شده است (جمشیدزاده زیاری، ۱۳۸۷: ۲۴). چگونگی توزیع فضایی - مکانی کاربری اراضی یکی از مهم‌ترین کارکردها به‌منظور استفاده بهینه از فضاهای شهری می‌باشد (ابراهیم‌زاده و مجیر اردکانی، ۱۳۸۵: ۴۳). در این میان تعادل بین مراکز خدمات‌رسان و افراد با حوزه‌های بهره‌مند از خدمات، از ویژگی و عناصر مهم محسوب می‌شود (حسینی و دیگران، ۱۳۹۲: ۲۶). متأسفانه در توزیع خدمات شهری که بیشتر در قالب طرح‌های کاربری اراضی و معیار سرانه انجام می‌شود، به معیار قابلیت دسترسی ساکنان به خدمات شهری کمتر اهمیت داده شده است (زنگی‌آبادی و دیگران، ۱۳۹۴: ۲۷). یکی از کاربری‌ها و خدمات مهم در سطح شهرها، کاربری ورزشی می‌باشد، با توجه به این‌که هر مکان ورزشی که برای فعالیت جسمانی، تفریح یا ورزش ساخته شده است، مکانی اجتماعی و حیاتی است که به سلامتی و رفاه عمومی افراد جامعه کمک می‌کند (زهره‌وندیان و ابراهیمی، ۱۳۹۲: ۱۱۲)؛ بنابراین باید توجه ویژه‌ای به الگوی گسترش و نحوه دسترسی شهروندان به این کاربری‌ها صورت گیرد و مسائلی از جمله ساماندهی مکانی - فضایی و توجه به دسترسی مناسب به این کاربری متناسب با الگوی شبکه‌های ارتباطی مدنظر قرار داده شود. بدین ترتیب برنامه‌ریزی برای توزیع فضایی کاربری ورزشی در سطح شهر همچنان که با خلاقیت در نظر گرفته شود و بر اساس معیارهای شهر خلاق جانمایی و ساماندهی گردد، نتایج مطلوب و بهتری در پی خواهد داشت. بر این اساس نحوه پراکنش فضاهای ورزشی در سطح شهر و مناطق مختلف آن می‌تواند در الگوی مطلوب کارایی عملکردی شهر تأثیر مستقیم داشته باشد (نوروزی سید حسینی و دیگران، ۱۳۹۲).

این در حالی است که با افزایش علاقه مردم به ورزش و متعاقباً ارتقای سهم نسبی شهروندان ورزشکار، مسئولان باید با افزایش سخت‌افزارهای ورزشی، به‌نوعی پاسخگوی این مسئله باشند (لین و ساکونو، ۲۰۱۵: ۳۲). اماکن ورزشی از اساسی‌ترین بخش سخت‌افزاری در حوزه تربیت بدنی و ورزش و جزء مهمی از تأسیسات سازمان‌های انسانی به شمار می‌روند و مکان‌یابی بهینه برای آن‌ها از وظایف مهم برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان شهری است (سلیمی و دیگران، ۱۳۹۱: ۳۸). گرایش روزافزون افراد جامعه به ورزش، نشان‌دهنده درک و آگاهی آنان از نقش ورزش در حفظ و ارتقای سلامت جسمی و روانی انسان است. مشارکت منظم افراد در فعالیت‌های بدنی مزایای متعدد جسمانی، ذهنی و عاطفی را به همراه دارد و فرصت‌های زیادی را برای لذت بردن از تجربیات جدید، افزایش مهارت‌ها، تعاملات اجتماعی و اهداف مرتبط با پیشرفت شخصی برای آن‌ها ایجاد خواهد کرد، به‌طوری‌که از نظر بدنی فعال‌تر و سالم‌تر خواهند بود (بریجت و همکاران، ۲۰۱۴: ۵۵)؛ بنابراین مکان‌یابی بهینه و دسترسی مناسب به اماکن ورزشی از اهمیت فراوانی برخوردار است، به‌طوری‌که مطالعات مؤسسه CDC

¹ Lin & Sakuno

نشان می‌دهد که ایجاد و گسترش مراکز ورزشی می‌تواند باعث افزایش ۲۵ درصدی مشارکت مردم در انجام فعالیت و ورزش حداقل ۳ بار در هفته شود (مظلومی محمودآبادی و دیگران، ۱۳۹۶؛ سهرابی و دیگران، ۱۳۹۰). با وجود این که یکی از مهم‌ترین ابزارهای رشد و توسعه ورزش وجود امکانات و فضاهای ورزشی است. سرانه پیشنهادی وزارت مسکن برای فضاهای ورزشی در کشور ایران معمولاً ۲ تا ۴ مترمربع تعیین می‌گردد (نوروزی سید حسینی و دیگران، ۱۳۹۲)؛ بنابراین با توجه به سرانه ۰٫۳۷ مترمربعی اصفهان نشان‌دهنده سرانه بسیار پایین فضاهای ورزشی برای شهروندان اصفهانی می‌باشد. درعین حال توزیع نامناسب این مرکز بدون توجه به نحوه دسترسی شهروندان به این مراکز موجب حادث شدن مسئله گردیده است. شهر خلاق به‌عنوان یکی از نظریه‌های نوپا بر این مسئله تأکید دارد که همواره ظرفیت‌های بالقوه‌ای در شهرها وجود دارد که نیازمند توجه مسئولین و مدیران شهری می‌باشد ظرفیت‌ها شامل سرمایه انسانی و اجتماعی تا امکانات فرهنگی ورزشی آموزشی اجتماعی اقتصادی و غیره می‌باشد و به گذر شهر از حالت ایستایی به پویایی کمک می‌کند (مختاری ملک‌آبادی، مرصوصی، علی‌اکبری و امینی، ۱۳۹۴). این در حالی است شهر ساری اخیراً کلان‌شهر شده، بنابراین از سوی مدیران و مسئولین شهری نیاز مبرمی است تا از ساختار قدیمی خود برهانند و با استفاده از ظرفیت‌های موجود به سمت شهر خلاق پیش بروند. انتخاب مازندران و ساری به‌عنوان پایتخت گردشگری کشورهای عضو اکو فرصتی است تا از طریق سرمایه‌گذاری بر روی ظرفیت‌های گردشگری خلاق و کارآمد و بهره‌مندی از ابتکار و نوآوری، تحول اتفاق افتد. همچنین، مازندران به‌عنوان قطب ورزش کشور شناخته شده است بنابراین، برنامه‌ریزی کالبدی-عملکردی برای تأمین فضای ورزشی موردنیاز شهروندان، اهمیت فراوانی دارد.

برای پراکنش و توزیع عادلانه کاربری‌ها در سطح شهر به‌خصوص کاربری‌های ورزشی؛ اگر هدف دستیابی به جایگاه شهرهای خلاق است، ابزار آن برنامه‌ریزی فرهنگی و مدیریت بهینه کاربری‌ها در شهر است. بر اساس مفهوم شهر خلاق، خلاقیت مهم‌ترین عامل نوآوری و شکوفایی است. بسط ایده شهر خلاق به‌عنوان یک استراتژی توسعه شهری ماحصل فرایندهای تغییرات اجتماعی است که عموماً این تغییرات ساختاری‌اند نه گذرا؛ بنابراین مهم‌ترین سؤال تحقیق، نحوه پراکنش فضاهای ورزشی در سطح شهر ساری از منظر راهبردی شهر خلاق چگونه می‌باشد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

کاربری زمین شهری

کاربری زمین^۲ یا کاربری اراضی و یا نحوه استفاده از اراضی، عبارت از بررسی نوع استفاده از زمین به نسبت انواع فعالیت‌های مختلف اعم از بهداشتی، درمانی، مسکونی، اداری و تجاری است (شیعه، ۱۳۸۷: ۹). دیکنسون و شاو در سال ۱۹۷۷ تعاریف ساده از کاربری زمین ارائه داده‌اند، آن‌ها کاربری اراضی را فعالیتی می‌دانند که به یک مکان اختصاص داده شده باشد. مالیگرو در سال ۱۹۸۸ کاربری زمین را ظهور بهره‌برداری پویای انسان از منابع طبیعی جهت برطرف کردن نیازهایشان می‌داند. ونگیلز در سال ۱۹۹۱ دو تعریف از کاربری اراضی ارائه کرده است: نخست فعالیت‌های انسانی روی زمین که مستقیماً در ارتباط با زمین هستند و دوم ظهور مدیریت انسان بر اکوسیستم‌ها به‌منظور برآوردن برخی نیازهایشان می‌باشد. همه این فعالیت‌ها بر دو مفهوم زمین و فعالیت‌های آن‌ها مشترک هستند (رستگار، ۱۳۸۸: ۳۵). نحوه استفاده از زمین عبارت است از آن‌که بدانیم در وضع موجود، پراکنندگی انواع فعالیت‌های شهری، مانند مسکونی، درمانی، راه‌ها و معابر، آموزشی و مانند آن به چه صورتی است و از کل مساحت شهری سهم و نسبت هر یک از کاربری‌های زمین چقدر است و هر یک از فعالیت‌ها در چه مساحتی و به چه صورت‌هایی در شهر پراکنده شده‌اند و رابطه آن‌ها با یکدیگر چیست و تا چه اندازه‌ای دارای یک ارتباط منطقی و کارا هستند (مرصوصی و دیگران، ۱۳۹۱: ۷۰).

² Land Use

کاربری ورزشی

فضاهای ورزشی گونه‌ای از فضای اجتماعی در سکونتگاه‌های انسانی است، در فضاهای ورزشی کارکردهای ذیل جریان دارند:

- ۱) حضور هم‌زمان و مترکم جمعیت پرشمار انسانی
- ۲) گذران اوقات فراغت و تفریح اهالی شهرهای بزرگ و کلان‌شهرها
- ۳) ارتباطات چهره به چهره
- ۴) انجام مسابقات و رقابت‌های ورزشی بین گروه‌های جمعیتی

در فضاهای ورزشی فعالیت‌های انسانی محور اصلی و دلیل وجودی، طراحی و پدیداری مکان هستند و سایر عوامل از این متغیر اصلی پیروی می‌نمایند. فضاها و زمین‌های ورزشی تنوع چشمگیری دارند (عظیمی دلارستاقی و دیگران، ۱۳۹۵).

لزوم توسعه فضاهای ورزشی

در شهرهای امروزی با گسترش تکنولوژی، سطح فعالیت ورزشی و جسمانی حرکتی افراد کاهش داشته و فعالیت‌های ذهنی و فشارهای روانی (افسردگی، پرخاشگری، اضطراب و ...) مردم افزایش یافته است؛ که برای برطرف نمودن مشکلات مذکور، یکی از بهترین اقدامات، اشاعه ورزش با توسعه و ساخت فضاهای ورزشی است (نمازی و حسینی، ۱۳۹۷).

ورزش یکی از مناسب‌ترین عوامل در ارتقاء سطوح اجتماعی و فرهنگ عمومی است. کمبود اماکن تفریحی و ورزشی با توجه به پراکندگی جمعیت مناطق مختلف از مهم‌ترین مشکلات شهرهای گوناگون کشور می‌باشد که نهایتاً منجر به نابسامانی‌های اجتماعی (بزهکاری، گرایش به مواد مخدر، جنایت و ...) در میان جوانان می‌گردد. افزایش جمعیت کشور به‌خصوص افزایش جمعیت گروه جوان کشور که برای رفع نیازهای این قشر (نامتناسب بودن جمعیت با فضاهای ورزشی)، لزوم برنامه‌ریزی اصولی برای توسعه فضای ورزش شهری را ضروری می‌سازد، برای گذراندن و پر نمودن اوقات فراغت افراد، نیاز به ساخت و توسعه فضاهای ورزشی و یا تجهیز آن‌ها احساس می‌گردد (رهنما و آفتاب، ۱۳۹۴). بالارفتن ساعات کار شهروندان به دلیل افزایش هزینه‌های زندگی و رفاهی، منجر به خستگی جسمی و روحی می‌گردد؛ که ورزش راه‌حل منطقی و علمی برای کاهش میزان خستگی افراد است، این امر با توسعه مراکز و فضاهای ورزشی امکان‌پذیر است. یکی از محوری‌ترین نگرش‌های توسعه پایدار شهری، ساماندهی جمعیت سالم در چارچوب شهروندان سالم در محیط‌زیست سالم است (غفوری و دیگران، ۱۳۹۸).

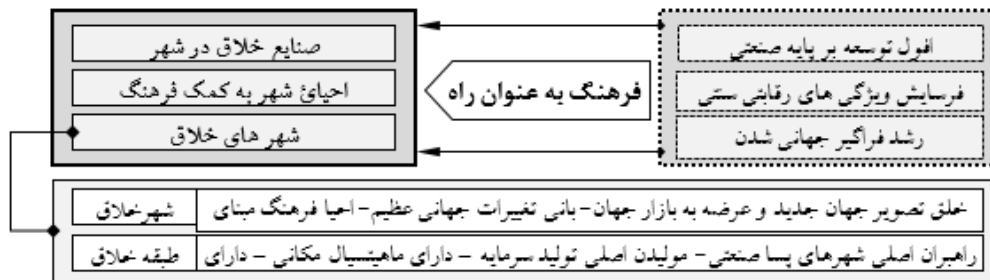
شهر خلاق

ایده شهر خلاق در دهه ۱۹۸۰ در دنیا ظهور کرد. ظهور این پدیده تلاشی برای بازسازی شهر در سطح جهانی بود (تریپ و رومین^۳، ۲۰۱۳: ۱۲۵)؛ اما شروع عمومی‌تر این ایده به دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد (عباسی و شعبانی، ۱۳۹۶). فلسفه ایده شهر خلاق بر این مبنا بوده است که همواره پتانسیل‌هایی در یک مکان وجود دارد که می‌توان از آن استفاده کرد. یونسکو در سال ۲۰۰۲ اعلام کرد که: "هرچند تاکنون به آثار تاریخی و باستانی کشورها اهمیت داده‌ایم، اما از این به بعد باید به فرهنگ شهری هم توجه شود". به این ترتیب عنوان شهر خلاق با ضوابط خاص در یونسکو شکل گرفت (رضائیان قره‌گوزلو و دیگران، ۱۳۹۱).

شهر خلاق مکانی برای رشد و نمو خلاقیت‌ها در دینامیک شهرها است. شهر خلاق منزلی برای خلاقیت‌های هنری، نوآوری‌های علمی، تکنولوژیکی و صدای رسای فرهنگ‌های رو به رشد است. شهری که همه‌ی پتانسیل‌های خلاق خود را جامه عمل می‌پوشاند و پرچم‌دار فعالیت‌های فرهنگی و توسعه‌ای است. یک شهر خلاق یک شهر پویا از لحاظ یادگیری فرهنگی و بین‌فرهنگی است. در این شهر، هر شهروند اطمینان خاطر به استفاده از ظرفیت‌های علمی، هنری و فرهنگی خود دارد. در این مفهوم شهرهای خلاق، بر تولیدات فرهنگی متمرکز است شکل (۱)؛ یعنی تولید کالاها و خدمات فرهنگی با فعالیت‌هایی در ارتباط قرار می‌گیرند که مرکز خلاقیت به حساب می‌آیند (ابراهیمی، ۱۳۸۷). در یک مفهوم شهرهای

³ Trip & Romein

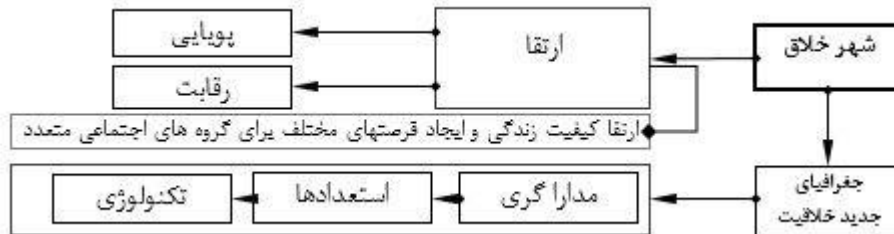
خلاق، شهرهایی هستند که قادرند راه‌حل‌های جدیدی برای مشکلات روزمره‌شان ارائه دهند. مفهوم دیگر بر ظرفیت و توانایی شهر بر جذب سرمایه انسانی خلاق تأکید می‌کند (ربانی خوراسگانی و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۶۱). در بسیاری از متون مربوط به شهر خلاق فهم پایداری و پویایی جریان کاربرد دانش مورد تأکید قرار گرفته است. مفهوم شهرهای خلاق با بسیاری از مفاهیم دیگر پیوند خورده است. از جمله آن می‌توان به صنایع خلاق، صنایع فرهنگی، فعالیت‌های فرهنگی و فعالیت‌های هنری (کولیتا، ۲۰۰۸).

شکل (۱). ویژگی‌های شهر خلاق و مرکزیت فرهنگ در آن (کولیتا، ۲۰۰۸)

فلوریدا (۲۰۰۵) اشاره می‌کند که در مطالعه خلاقیت و شهرها سه فاکتور را باید با یکدیگر در نظر بگیریم. فن‌آوری، خلاقیت، مدارا شکل (۲).

هرچه شهر بزرگ‌تر و وسیع‌تر باشد و هرچه مرزهای آن برای ورود مردم از قومیت‌های مختلف بازتر باشد در نتیجه تنوع بیشتر و خلاقیت بیشتری در آن وجود خواهد داشت. برای مثال امریکای شمالی را که برای قومیت‌های مختلف مرکز مهاجرت‌هاست در مقابل ژاپن و آلمان که دارای مردمی با قومیت تقریباً یکدست هستند و در برابر امریکا از رتبه پایین‌تری برخوردارند؛ تنوع در گروه‌های موجود در جامعه سنجه مدارا وجود فناوری‌های مدرن سنجه فن‌آوری و طبقه خلاق را سنجه خلاقیت می‌داند (فرهادی محلی، ۱۳۹۰).

شکل (۲). هدف و جغرافیای جدی شهر خلاق (کلارک، ۲۰۰۴)

در رقابت جهانی شهرها، فرهنگ، سرگرمی، مصرف‌گرایی و ملایمت‌های شهری، نقشی مهم در بالابردن اهمیت فضاها بازی می‌کنند. این امر نمایانگر یک تغییر تفکر درباره فضای شهری و عوامل تعیین‌کننده در توسعه شهری به شمار می‌رود. فلوریدا، که به دفعات زیاد درگیر نقشه‌کشی‌های شهری و مقامات اداری شهرها بوده است، بر اهمیت مکان، خصوصیات آن و اینکه چگونه در توسعه اقتصادی حائز اهمیت است، تأکید می‌کند. حضور و تمرکز هنرمندان، دانشمندان، موسیقی‌دان‌ها، گرایندگان به رفتارهای ویژه و حتی هم‌جنس‌بازان به توسعه اقتصاد شهری مربوط می‌شود که در آن این گروه‌ها فرصت ابراز خلاقیت می‌یابند، چرا که چنین خلاقیت‌هایی از لحاظ اقتصادی نوعی ارزش محسوب می‌شود (کلارک، ۲۰۰۴).
به‌طور کلی شهر خلاق از به هم آمیختگی سه عنصر اصلی مکان، انسان و سرمایه حاصل می‌شود (عباسی و شعبانی، ۱۳۹۶). ایده شهر خلاق بر این باور است که باید بر عنصر مکان به‌عنوان محیطی که کیفیت زندگی انسان را بالا می‌برد،

⁴ Coletta

⁵ Clark

تأکید کرد. در گذشته ساکنان شهر به دو دسته سرمایه‌دار و کارگر تقسیم می‌شدند، اما در ایده شهر خلاق به طبقات خلاق و غیرخلاق تقسیم می‌شوند. درهم آمیختگی سه عنصر مکان، انسان و سرمایه باید در ۵ حیطه به نوآوری برسد: نوآوری در حوزه مدیریت شهری، مسائل مدنی، مسائل اجتماعی، اقتصادی و مسائل فرهنگی و هنری. در حال حاضر برای اینکه شهری به‌عنوان شهر خلاق شناخته شود باید در زمینه‌های فرهنگی و هنری سرمایه‌گذاری کند (رضائیان قره‌گوزلو و دیگران، ۱۳۹۱: ۷۴).

در این زمینه چارلز لندری (۲۰۱۴) در پژوهشی دانشگاهی برای ارزیابی میزان خلاقیت شهرها، مکان و ساخت مکانی، ناحیه بندی، تنوع، سرزندگی و جلوه شهری، وسایل ارتباطی، اتصال و ارتباط شبکه‌ای، زیست‌پذیری و آسایش و رفاه در شهرها را مورد تأکید قرار داده است. همچنین لندری (۲۰۱۵) کتاب خود به نام "شهر خلاق" را به چاپ می‌رساند. کتاب شهر خلاق فراخوانی است برای کنش خلاق در توسعه و اداره زندگی شهری و ابزاری است برای ایجاد روش‌های احیا و بازسازی شهری. نویسنده کتاب با بازنمایی پژوهش‌های موردی و نمونه‌هایی از نوآوری و بازسازی شهری در کشورهای مختلف، اقدامات و ابزار مهم و موردنیاز برای مدیریت خلاق شهری را شناسایی و آن‌ها را تحلیل می‌کند. نویسنده نشان می‌دهد چگونه می‌توان در پرداختن به مسائل شهری خلاقانه اندیشید و برنامه‌ریزی کرد و چگونه می‌توان روش‌هایی را که در این کتاب شرح داده شده به کار بست.

ایراندوست و غلامی زارچی (۱۳۹۴) ارتقای فرصت حضور و مشارکت مردم با استفاده از معرفی گونه‌های فضای عمومی شهر خلاق در شهر یزد پرداختند. در ایران نیز محسنی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی نظریه شهر خلاق و ضرورت استفاده در برنامه‌ریزی شهری" بیان داشته‌اند؛ پیشرفت در شهرهای معاصر در گرو خلاقیت داشتن شهروندان است. فضاهای معماری و شهرسازی یکی از عناصر مهم ایجاد خلاقیت در افراد هستند. برنامه‌ریزی‌های شهری باید به گونه‌ای باشد که با ایجاد چنین مراکزی زمینه را برای استفاده حداکثری از خلاقیت شهروندان ایجاد کند. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی بر آن بوده تا به مطالعه نظریه شهر خلاق بپردازد و با بیان و واکاوی آن به معرفی نمونه‌های موفق جهانی پرداخته و در نهایت به ارائه راهکارهایی برای انجام این نظریه در کشور پرداخته است. پویان و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی میزان تحقق‌پذیری شهر تهران به‌عنوان شهر خلاق با رویکرد نقش موزه‌ها" با توجه به نقش مهم شهرهای خلاق در جهان آینده و لزوم توجه به آن‌ها و به‌ویژه اقتصاد فرهنگی در آن‌ها، به دنبال بررسی شاخص‌های شهر خلاق با بررسی نقش موزه‌ها به‌عنوان یک عامل فرهنگی در اقتصاد بوده‌اند و از این‌رو شهر تهران را به دلیل پتانسیل‌های بی‌شمار فرهنگی و وجود موزه‌های متعدد برگزیده‌اند که برای این منظور سه شاخص شامل؛ ویژگی‌های فعالیتی، ویژگی کالبدی و ویژگی معنایی موزه‌ها را در قالب پرسش‌نامه‌ای تدوین کردند. نمازی و حسینی (۱۳۹۷)، در مقاله خود با عنوان "تحلیل فضایی اماکن ورزشی و ارزیابی نحوه دسترسی به این مراکز با توجه به الگوی توزیع فضایی آن‌ها در سطح شبکه‌های ارتباطی (نمونه موردی: شهر اصفهان)" به تحلیل فضایی اماکن ورزشی و ارزیابی نحوه دسترسی به مراکز ورزشی با توجه به الگوی توزیع فضایی آن‌ها در سطح شبکه‌های ارتباطی شهر اصفهان پرداختند؛ و با استفاده از مدل‌های تحلیل شبکه، مدل ویلیامسون، شاخص میانگین نزدیک‌ترین همسایه، شاخص موران و مدل تراکمی به تحلیل داده‌ها مبادرت ورزیدند. نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند به برنامه‌ریزان شهری و مدیران ورزشی در جهت درک و اولویت‌بندی مسائل شهری و یافتن راه‌حلی برای رفع این مشکلات کمک شایانی نماید. در تحقیقی از خجو، طیبی ثانی، فهیمی‌نژاد و مرسل (۱۳۹۸) در مورد پراکنش کاربری ورزشی شهرستان گرمسار، ابتدا سرانه کاربری‌های ورزشی در سطح شهرستان تعیین و همچنین سرانه توزیعی این مراکز در سطح مناطق با توجه به تراکم جمعیت با استفاده از مدل ویلیامسون تعیین شد. در ادامه با استفاده از مدل موران الگوی توزیع فضایی کاربری‌های ورزشی (روبا، سرپوشیده و کل کاربری‌های ورزشی) با توجه به مساحت این کاربری‌ها سنجیده شد. لطفی و عباسی (۱۴۰۰) در تحقیق خود در مورد شهر ساری به بررسی عوامل مهم تأثیرگذار در تحقق‌پذیری شهر خلاق شهر ساری پرداختند. نتایج نشان داد مهم‌ترین عامل برای رسیدن شهر ساری به شهر خلاق افزایش نیروی انسانی متخصص و افزایش فعالیت‌های کارآفرین معرفی شده است. تنوع فعالیت‌های اقتصادی، افزایش مراکز علم و رشد و فناوری از دیگر عواملی است که در راستای آن نیاز است برنامه‌ریزی صورت پذیرد.

ابعاد شهر خلاق کاناواوا مشتمل بر زیرساخت‌های ورزش خلاق، استعداد‌های خلاق، کیفیت زندگی، صنایع خلاق، دولت خلاق، شهروند خلاق، میراث فرهنگی قوی گزارش شده است (اسکات، ۲۰۰۶). همچنین مطالعات متعدد (سهرابی و دیگران، ۲۰۱۱؛ سهرابی و دیگران، ۲۰۱۲؛ حسینی و دیگران، ۲۰۱۳) بر این امر تأکید دارند که هر چه دسترسی مناسب و راحت به مکان‌های مخصوص ورزش نظیر زمین‌های ورزشی، ورزشگاه‌ها و پارک‌ها وجود داشته باشند مردم تمایل بیشتری برای انجام فعالیت بدنی از خود نشان می‌دهند. همچنین مطالعات پاملا و همکاران^۶ (۲۰۱۳)، هالمان و همکاران^۷ (۲۰۱۱)، هامفریس و روسسکیت^۸ (۲۰۱۰) و کلند و همکاران^۹ (۲۰۰۹) نشان داد افزایش امکانات ورزشی و دسترسی آسان به این مراکز و هم‌جواری بهتر این مکان‌ها با سایر کاربری‌های شهری می‌تواند باعث مشارکت بیشتری در فعالیت بدنی شود و باعث افزایش رضایت زندگی در بین افراد جامعه می‌گردد (ابراهیمی و دیگران، ۱۳۹۵: ۳۲ و ۳۳). بوهلک و روبینسون^{۱۰} (۲۰۰۹) یکی از عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشکاران در سطوح بین‌المللی را دسترسی به تجهیزات و تسهیلات بیان کرده‌اند. بدین منظور اماکن ورزشی باید به‌گونه‌ای در شهرها واقع شوند که شهروندان به راحتی به آن‌ها دسترسی داشته باشند (رضوی و دیگران، ۱۳۸۸؛ نوروزی سید حسینی و دیگران، ۱۳۹۲). همچنین در این زمینه می‌توان به مطالعات جمشیدی و همکاران (۱۳۹۶)، مک‌گریس و همکاران (۲۰۱۵)، حیدریان (۱۳۹۳)، زهره وندیان و ابراهیمی (۱۳۹۲)، سید حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، سلیمانی امیری (۱۳۸۹) اشاره کردند که به توزیع مناسب و مکان‌یابی بهینه کاربری‌های ورزشی تأکید کرده‌اند.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی بود که به روش پیمایشی و به‌صورت مقطعی جهت شناسایی پراکنش کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق انجام گردید. قلمرو مکانی آن کل شهرستان ساری مرکز استان مازندران و از نظر قلمرو زمانی تابستان و پائیز ۱۳۹۹ بود که از روش جمع‌آوری اطلاعات: مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی به همراه انجام مصاحبه و مشاهدات میدانی و پرسشنامه بوده است.

ابعاد شهر خلاق براساس شاخص فلوریدا می‌باشد. به‌زعم فلوریدا شهرها باید بر طبقه خلاق تمرکز کنند. توجه به جایگاه زیرساخت‌ها تسهیلات امکانات سخت‌افزاری مکان‌ها و فضاهای خلاقیت را برای پرورش طبقه خلاق و موفقیت در جذب آن‌ها را ضروری می‌دانست و بر سه شاخص فناوری استعداد و تسامح یا تساهل با زیرشاخص‌های متعدد و متنوع تأکید می‌کرد جدول (۱).

جدول (۱). شاخص‌های شهر خلاق از منظر ریچارد فلوریدا

شاخص‌های اصلی	زیرمجموعه شاخص‌ها
استعداد	طبقه خلاق، سرمایه انسانی، میزان اشتغال در علم و فناوری
فناوری	شاخص نوآوری، شاخص فناوری برتر
تسامح و تساهل (مداراگری)	شاخص بوهلمیان (نوآور)

پراکنش کاربری ورزشی با ابعاد اجتماعی، ورزشی، فرهنگی، کالبدی، ارتباطی و کارآفرینی و ابعاد شهر خلاق نیز بر اساس مدل با ابعاد استعداد، فناوری و مداراگری می‌باشد که پرسشنامه‌ی آن محقق ساخته با تأیید روایی آن توسط اساتید دانشگاهی و پایایی هر ۶ بعد پرسشنامه به‌وسیله‌ی ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۵ نیز بهره گرفته شده است. پرسشنامه محقق ساخته در ۶ بعد (۱. اجتماعی با ۳ معیار و ۶ گویه، ۲. ورزشی با ۲ معیار و ۴ گویه، ۳. فرهنگی با ۲ معیار و ۵ گویه، ۴. کالبدی با ۲ معیار و ۶ گویه، ۵. ارتباطی با ۲ معیار و ۵ گویه و ۶. کارآفرینی با ۲ معیار و ۵ گویه) و در مجموع ۳۱ گویه به شرح جدول

⁶ Pamela et.al

⁷ Halman et.al

⁸ Humphreys and Rueski

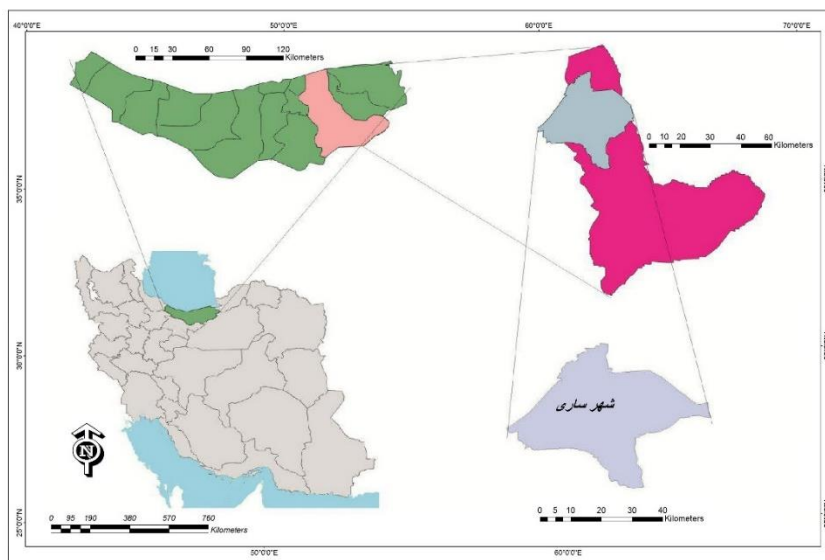
⁹ Cleland et.al

¹⁰ Bohlke and Robinson

(۳)، با مقیاس لیکرت ۵ ارزشی (۱: بسیار کم، ۲: کم، ۳: متوسط، ۴: زیاد و ۵: خیلی زیاد) و به صورت هدفمند بین ۴۰۰ نفر از بهره‌برداران ورزشی شهر ساری که به در یک سال اخیر به‌طور منظم در اماکن ورزشی حضور داشتند، توزیع گردید و پس از جمع‌آوری، ۳۸۴ پرسشنامه صحیح به‌عنوان نمونه‌ی آماری تصادفی از نمونه‌های در دسترس انتخاب شدند. روایی یا راستی (صوری و محتوایی) پرسشنامه توسط ۸ نفر از مدیران اداره کل ورزش و جوانان و اساتید مدیریت ورزشی، تأیید و میزان پایایی یا درستی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، روش ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (جدول ۴)، برای کلیه ابعاد (خرده‌مقیاس‌های) پرسشنامه، اطمینان حاصل گردید. برای تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی نظیر تحلیل عاملی تأییدی، آزمون تی، ضرایب همبستگی، اندازه اثر و برازش مدل مفهومی، از مدل‌سازی معادلات ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی ۱۱ به کمک رویکرد واریانس محور با نرم‌افزار آماری اسپس‌اس‌اس و اسمارت پی‌ال‌اس (۳) انجام یافتند. چون پیش‌شرط‌های کوارینانس محور نظیر توزیع نرمال داده‌ها را ندارند و قابلیت پیش‌بینی و نیز رد یا تأیید رابطه‌ی پراکنش کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق با ابعاد ۶ گانه‌ی مذکور را نیز دارد.

موقعیت منطقه مورد مطالعه

ساری مرکز استان مازندران در شمال ایران، یکی از بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهرهای استان مازندران و شمال کشور است که در موقعیت ۵۳ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۳۶ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. از لحاظ موقعیت طبیعی، این شهر در جنوب دریای مازندران و در منطقه جلگه‌ای شهرستان ساری قرار گرفته و تنها قسمت‌های جنوبی و جنوب غربی آن به کوه‌ها و تپه‌ماهورهای کم ارتفاع منتهی می‌گردد. ارتفاع شهر از سطح دریاهای آزاد ۱۸.۵ متر و اختلاف مساحت آن تا ساحل دریای مازندران ۲۴ کیلومتر می‌باشد. شیب عمومی شهر از جنوب به شمال بوده و بسیار ملایم است (مطالعات طرح جامع ساری، مهندسین مشاور مازند طرح، ۱۳۹۳). شکل (۳).

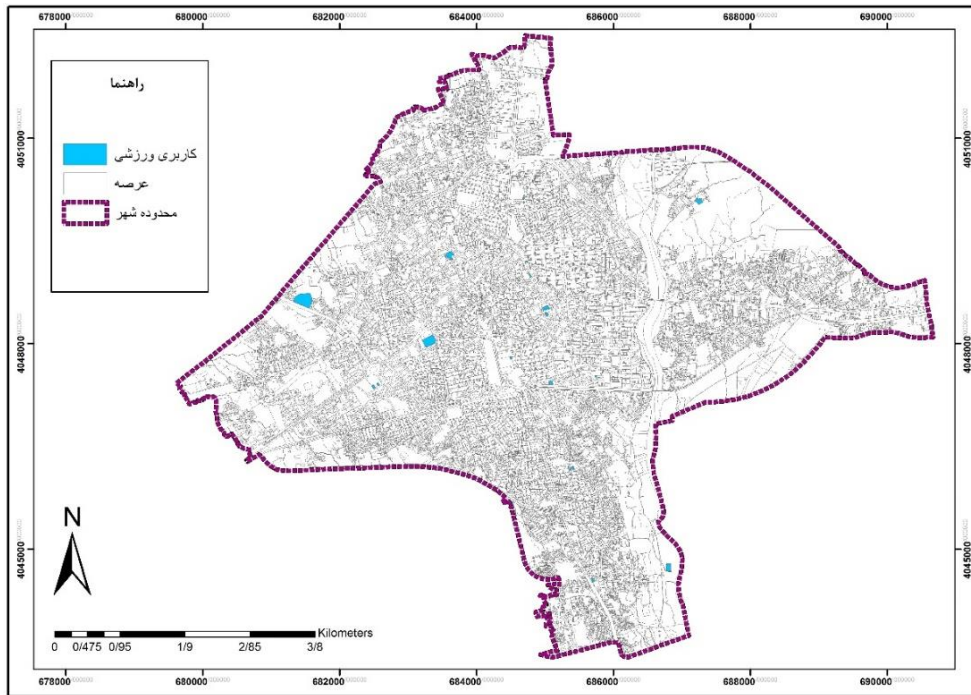

شکل (۳). نقشه موقعیت جغرافیایی شهر ساری (مأخذ: نگارنده، ۱۳۹۹)

فضاهای ورزشی در شهر ساری

زندگی در شهرها، سبب دور شدن شهروندان از فعالیت‌های طبیعی می‌شود. وابستگی به ماشین، کم‌حرکی و مشکلات فیزیکی شهروندان از پیامدهای زندگی در شهرهاست؛ بنابراین شهروندان برای پاسخگویی به این مقوله لازم است که استراتژی ورزش شهری را که از نیازها و کمبودهای شهری نشئت می‌گیرد سازمان‌دهی کنند. شهر ساری یکی از

کلان‌شهرهای ایران دارای ۵۳۹۲۲۰ نفر جمعیت بوده که دارای مساحتی برابر با ۸۰ کیلومترمربع می‌باشد. مساحت کل اماکن ورزشی در شهرستان ساری ۶۵۲.۶۵۰ مترمربع می‌باشد که سرانه آن برای هر فرد ۱.۲۹ مترمربع می‌باشد. از کل این اماکن ورزشی در شهر ساری ۳۶۸.۶۸۵ مترمربع (سرانه ۰/۷۳ مترمربع) از اماکن متعلق به وزارت ورزش و جوانان و ۱۳۶.۰۳۵ (سرانه ۰/۲۷ مترمربع) از اماکن متعلق به دیگر سازمان‌های دولتی و ۱۴۷.۹۳۰ مترمربع (سرانه ۰/۲۹ مترمربع) از اماکن بخش خصوصی هستند. مهم‌ترین نکته سهم پائین بخش خصوصی می‌باشد شکل (۴).

شکل (۴). پراکنش کاربری ورزشی در شهر ساری (مأخذ: نگارنده، ۱۳۹۹)

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در جدول (۲) اطلاعات آماری در رابطه با نمونه مورد بررسی آمده است.

جدول (۲). اطلاعات آماری درصد (جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه کار) پاسخگویان به پرسشنامه

		سابقه فعالیت ورزشی (سال)					جنسیت		
مرد	زن	کمتر از ۵ سال	۵-۱۰	۱۱-۱۵	۱۶-۲۰	۲۱-۲۵	بیش از ۲۵ سال		
۲۰۳	۱۸۱	۲۴	۴۴	۸۶	۱۰۸	۵۸	۶۴		
		سن (سال)					سطح تحصیلات		
دیپلم	کاردانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد و بالاتر	کمتر از ۲۵ سال	۲۶-۳۰	۳۱-۳۵	۳۶-۴۰	۴۱-۴۵	بیش از ۴۵ سال
۳۱	۶۴	۱۵۸	۱۳۱	۱۹	۶۲	۶۶	۶۷	۷۳	۹۷

مطابق نتایج حاصل در جدول (۳) پرسشنامه‌ی پژوهش گویه‌ی ردیف ۵ دارای بالاترین میانگین (۴/۷۴۵) بیشتر از (۳) و گویه‌ی ردیف ۷ دارای کمترین میانگین (۴/۳۶۳) هستند.

جدول (۳). دیدگاه آزمودنی‌ها در گویه‌های پرسشنامه‌ی پراکنش کاربردی ورزشی شهر ساری (مأخذ: نگارنده، ۱۳۹۹)

ردیف	تعداد	گویه	نمره	انحراف استاندارد	ردیف	کد
۱	مشارکت	میزان دخیل نمودن شهروندان توسط مدیران شهری برای تهیه طرح‌ها در زمینه ورزشی	۳۸۴	۴/۴۵۷	۰/۷۰۹	۳
۲		میزان استفاده از پیشنهادات مردم در اداره امور محله و منطقه توسط مدیران	۳۸۴	۴/۵۵۰	۰/۷۱۳	۲
۳	تعاون و همکاری	میزان علاقه همکاری شما در زمینه ورزشی با دیگران	۳۸۴	۴/۴۹۸	۰/۶۸۹	۲
۴		مشارکت داوطلبین در ورزش	۳۸۴	۴/۵۳۵	۰/۷۳۰	۲
۵	تشکل‌ها	میزان فعالیت شما در تشکل‌های ورزشی نظیر باشگاه‌ها، انجمن‌های پیاده‌روی و ...	۳۸۴	۴/۷۴۵	۰/۷۳۵	۲
۶		میزان مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه برای محله در زمینه ورزشی	۳۸۴	۴/۴۹۸	۰/۷۰۵	۲
۷	فضاهای ورزشی	میزان دسترسی شما به باشگاه‌های ورزشی در منطقه / محله خود	۳۸۴	۴/۳۶۳	۰/۸۲۹	۱
۸		میزان سالن‌های ورزشی و باشگاه‌ها در محله / منطقه شما	۳۸۴	۴/۴۵۷	۰/۶۹۸	۱
۹	فعالیت‌های ورزشی	میزان خلاقیت و استفاده از بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی یا همگانی در سطح عموم و اجتماع جهت تقویت فرهنگ ورزشی بومی و محلی	۳۸۴	۴/۴۵۸	۰/۶۶۰	۲
۱۰		میزان فعالیت‌های ورزشی در محله / منطقه شما	۳۸۴	۴/۴۴۲	۰/۷۱۸	۱
۱۱	آموزش	کمک مراکز آموزشی منطقه به شناسایی و بهبود استعدادها و خلاقیت کودکان و نوجوانان	۳۸۴	۴/۳۷۵	۰/۷۱۵	۱
۱۲	فرهنگی	تشویق خلاقیت و نوآوری در میان شهروندان توسط سازمان‌ها	۳۸۴	۴/۳۷۱	۰/۵۸۸	۳
۱۳		پاسخدهی به نیازهای یادگیری افراد، خانواده‌ها، اجتماعات در منطقه	۳۸۴	۴/۴۳۴	۰/۶۴۶	۲
۱۴	رویدادها	برگزاری بازی‌های بومی و محلی	۳۸۴	۴/۳۸۶	۰/۷۱۱	۲
۱۵		تنوع برگزاری رویدادهای ورزشی	۳۸۴	۴/۴۹۹	۰/۶۸۹	۱
۱۶	نیازسنجی	میزان تنوع مراکز ورزشی در محل سکونت شما	۳۸۴	۴/۴۲۰	۰/۷۲۱	۳
۱۷	ورزشی	تنوع دسترسی به وسایل حمل‌ونقل در محل سکونت شما	۳۸۴	۴/۴۷۶	۰/۶۹۴	۳
۱۸	کالبدی	شناسایی نیازهای سخت‌افزاری ورزشی	۳۸۴	۴/۳۸۵	۰/۷۸۱	۱
۱۹	استانداردسازی	رعایت ضوابط قانونی و حقوقی	۳۸۴	۴/۴۳۴	۰/۷۳۳	۳
۲۰	اماکن ورزشی	مدیریت ریسک اماکن ورزشی	۳۸۴	۴/۶۰۲	۰/۶۹۲	۳
۲۱		استفاده از تکنولوژی مناسب	۳۸۴	۴/۵۳۴	۰/۶۹۰	۳
۲۲	حمل‌ونقل	میزان تداخل مسیر پیاده‌رو و سواره‌رو	۳۸۴	۴/۵۴۲	۰/۵۷۵	۳
۲۳		رضایت شما از وضعیت ترافیک محله	۳۸۴	۴/۴۶۸	۰/۵۶۹	۳
۲۴	ارتباطی	میزان رضایت شما از کیفیت خدمات اتوبوس‌رانی در محله	۳۸۴	۴/۴۵۳	۰/۶۴۲	۳
۲۵		میزان رضایت شما از کیفیت مسیر پیاده	۳۸۴	۴/۴۹۰	۰/۷۵۱	۳

۵	۳	۰/۶۸۸	۴/۴۰۸	۳۸۴	رضایت شما از دسترسی به فضاهای ورزشی	دسترسی به خدمات	۲۶
۵	۳	۰/۷۳۳	۴/۴۳۴	۳۸۴	استفاده از ایده‌های خلاقانه در توسعه شهری	فرصت‌های	۲۷
۵	۳	۰/۶۷۲	۴/۴۱۲	۳۸۴	شرایط و بسترهای فعالیت‌های خوداشتغالی	کارآفرینی	۲۸
۵	۳	۰/۷۶۰	۴/۴۷۹	۳۸۴	آموزش مهارت‌های کارآفرینانه به شهروندان	مهارت‌های	۲۹
۵	۳	۰/۷۲۵	۴/۵۰۱	۳۸۴	کارگروهی و تیمی در بین شهروندان	کارآفرینی	۳۰
۵	۳	۰/۷۱۰	۴/۴۹۸	۳۸۴	مدیریت ریسک پذیرانه و جسورانه		۳۱

مدل‌های معادلات ساختاری به‌طورمعمول ترکیبی از مدل‌های اندازه‌گیری (نشانگر زیر مؤلفه‌های متغیرهای پنهان) و مدل‌های ساختاری (نشانگر روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته) هستند.

به‌طورکلی تجزیه‌وتحلیل یا استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس، از دو بخش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری تشکیل شده است. جهت سنجش برازش مدل‌های اندازه‌گیری سه مورد استفاده می‌شود:

به‌طورکلی تجزیه‌وتحلیل یا استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس، از دو بخش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری تشکیل شده است. جهت سنجش برازش مدل‌های اندازه‌گیری سه مورد استفاده می‌شود:

۱- پایایی شاخص^{۱۲}: توسط سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی سنجش گردید. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شوند. طبق شکل شماره یک پژوهش بارهای عاملی مدل بالاتر از ۰/۵ بودند. آلفای کرونباخ کلاسیک برای سنجش پایایی و سنجه‌های مناسب برای ارزیابی پایایی درونی^{۱۳} (سازگاری درونی) محسوب می‌گردد. مقدار آلفای کرونباخ ابعاد پرسشنامه به میزان بالاتر از ۰/۷۵۶ (در جدول شماره ۴) گزارش شد که نشانگر پایایی قابل‌قبول است. برتری پایایی ترکیبی نسبت به آلفا در این است که پایایی سازه‌ها نه به‌صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌گردد. پایایی ترکیبی ابعاد پرسشنامه بالاتر از ۰/۷۷۴ بود که بیانگر پایداری درونی مناسب برای مدل‌های اندازه‌گیری است.

۲- روایی همگرا^{۱۴}: برای بررسی روایی همگرا از شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) استفاده شده است. میانگین واریانس استخراج شده، میزان همبستگی یک سازه یا شاخص‌های آن را نشان می‌دهد. مقدار روایی همگرا بالای ۰/۵ قابل‌قبول است.

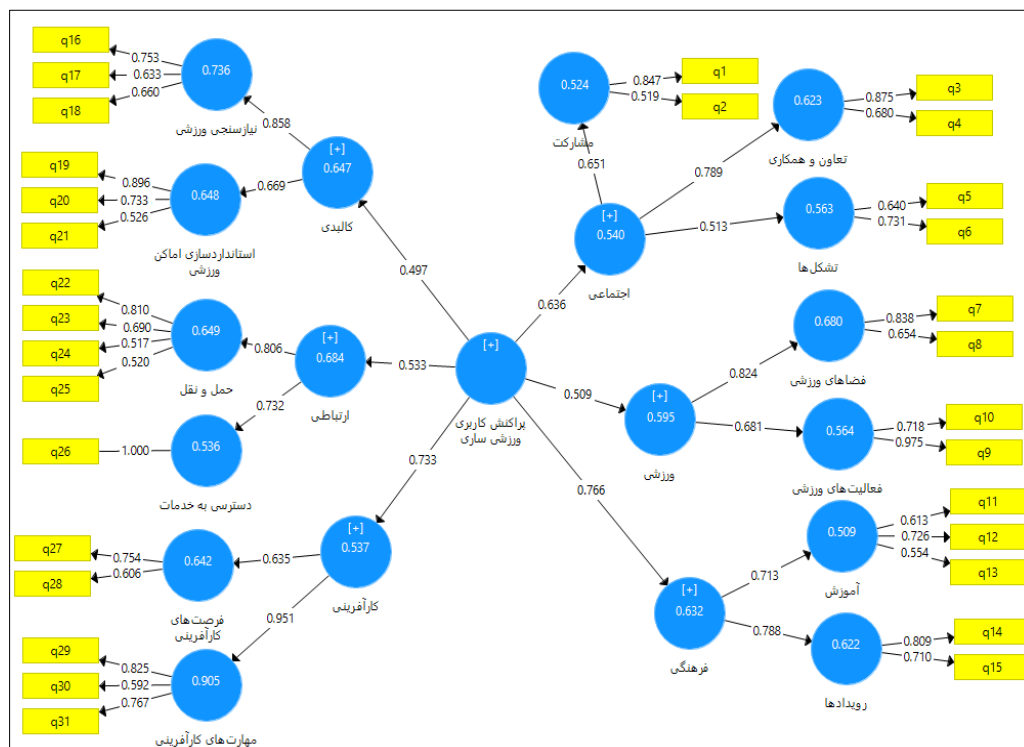
جدول (۴). ضرایب پایایی پرسشنامه‌ی پژوهش

پرسشنامه	آزمون ابعاد (معیارهای پرسشنامه)	تعدادگویه (سؤال)	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	روایی همگرا (AVE)
الف	اجتماعی	۶	۰/۷۸۴	۰/۸۰۷	۰/۶۰۸
الف ۱	الف ۱) مشارکت	۲	۰/۸۲۵	۰/۸۴۴	۰/۵۵۳
الف ۲	الف ۲) تعاون و همکاری	۲	۰/۸۱۸	۰/۸۳۶	۰/۷۳۲
الف ۳	الف ۳) تشکله‌ها	۲	۰/۸۳۷	۰/۸۵۶	۰/۶۸۳
ب	ورزشی	۴	۰/۸۲۴	۰/۸۷۵	۰/۶۴۱
ب ۱	ب ۱) فضاهای ورزشی	۲	۰/۷۸۱	۰/۸۲۷	۰/۶۵۹
ب ۲	ب ۲) فعالیت‌های ورزشی	۲	۰/۷۵۶	۰/۷۷۴	۰/۵۹۵
ج	فرهنگی	۵	۰/۸۷۷	۰/۹۱۴	۰/۶۲۷
ج ۱	ج ۱) آموزش	۳	۰/۷۹۳	۰/۸۱۲	۰/۶۵۹
ج ۲	ج ۲) رویدادها	۲	۰/۷۸۳	۰/۸۳۷	۰/۵۹۵

- 12. Item Reliability
- 13. Internal Consistency
- 14. Convergent Validity

۰/۵۳۷	۰/۸۳۳	۰/۷۹۹	۶	کالبدی	د
۰/۷۳۶	۰/۸۳۸	۰/۷۸۴	۳	نیازسنجی ورزشی (۱د)	۱ د
۰/۶۱۱	۰/۸۸۲	۰/۸۰۷	۳	استانداردسازی اماکن ورزشی (۲د)	۲ د
۰/۸۶۲	۰/۸۰۶	۰/۷۷۸	۵	ارتباطی	ه
۰/۷۲۵	۰/۸۵۲	۰/۷۶۸	۴	حمل و نقل (۱ه)	۱ ه
۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۷۹۲	۱	دسترسی به خدمات (۲ه)	۲ ه
۰/۶۵۲	۰/۹۱۰	۰/۸۵۰	۵	کارآفرینی	و
۰/۷۱۰	۰/۸۴۶	۰/۸۲۰	۲	فرصت‌های کارآفرینی (۱و)	۱ و
۰/۵۹۴	۰/۸۷۶	۰/۸۳۴	۳	مهارت‌های کارآفرینی (۲و)	۲ و
۰/۶۵۴	۰/۹۳۹	۰/۸۶۸	۳۱	پراکنش کاربری شهری ساری	

در شکل (۵)، متغیرهای آشکار و پنهان و همچنین ضرایب مسیر، ضرایب تبیین (تعیین) و بارهای عاملی نشان داده شده است. اعدادی که بین متغیرهای پنهان مدل (با شکل رنگی دایره آبی) و متغیرهای آشکار (با شکل مستطیل زرد که همان زیرمؤلفه‌ها یا گویه‌های متغیر پنهان‌اند) مشاهده می‌کنید، نشانگر بارهای عاملی هستند. روابطی که بین متغیرهای پنهان تعریف شده است، همان فرضیه‌های پژوهش می‌باشند و اعداد نشان داده شده بر روی این روابط، ضرایب مسیر و اعداد داخل دایره‌های آبی ضرایب تبیین هستند.

شکل (۵). بارهای عاملی، ضرایب مسیر و ضرایب تبیین مدل مفهومی

۳- روایی واگرا (افتراقی)^{۱۵}: روایی واگرا در پی ال اس از دو طریق سنجیده می‌شود:

الف) روش بارهای عاملی متقابل: در این میزان همبستگی بین شاخص‌های یک سازه با آن سازه و میزان همبستگی بین شاخص‌های یک سازه با سازه‌های دیگر مقایسه می‌گردد. در این پژوهش میزان همبستگی شاخص‌ها با سازه‌های مربوط به

خود (اعداد پر رنگ ماتریس) از همبستگی میان آن‌ها و سایر سازه‌ها بیشتر است که این مطلب گواه روایی واگرایی مناسب برای این مدل است.

ب) روش فورنل و لاکر^{۱۶}: فورنل و لاکر (۱۹۸۱) بیان می‌کنند: روایی واگرایی وقتی در سطح قابل قبول است که میزان روایی همگرا برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر (مربع ضرایب همبستگی بین سازه‌ها) در مدل باشد.

جدول (۵). ماتریس سنجش روایی واگرا (افتراقی) فورنل - لاکر

(۶)	(۵)	(۴)	(۳)	(۲)	(۱)	ماتریس روایی واگرا فورنل و لاکر
					۰/۸۵۴	(۱) اجتماعی
				۰/۸۳۵	۰/۴۶۲	(۲) ورزشی
			۰/۸۰۹	۰/۲۰۸	۰/۵۲۹	(۳) فرهنگی
		۰/۸۰۶	۰/۴۱۶	۰/۲۴۲	۰/۳۸۴	(۴) کالبدی
	۰/۸۰۵	۰/۶۲۴	۰/۵۲۰	۰/۲۸۸	۰/۵۶۶	(۵) ارتباطی
۰/۷۷۴	۰/۵۴۳	۰/۴۳۸	۰/۴۸۴	۰/۴۲۰	۰/۳۶۴	(۶) کارآفرینی

جدول (۶). ماتریس سنجش روایی واگرا لاتنت

(۶)	(۵)	(۴)	(۳)	(۲)	(۱)	ماتریس روایی واگرا فورنل و لاکر
					۱/۰۰	(۱) اجتماعی
				۱/۰۰	۰/۶۱۹	(۲) ورزشی
			۱/۰۰	۰/۷۷۸	۰/۵۴۱	(۳) فرهنگی
		۱/۰۰	۰/۸۱۱	۰/۴۲۲	۰/۴۶۸	(۴) کالبدی
	۱/۰۰	۰/۶۲۲	۰/۶۴۴	۰/۳۹۹	۰/۴۱۲	(۵) ارتباطی
۱/۰۰	۰/۴۱۲	۰/۴۳۲	۰/۴۰۸	۰/۴۰۶	۰/۳۳۵	(۶) کارآفرینی

مطابق با نتایج جداول (۵ و ۶)، همبستگی هر سازه با خودش بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است که این امر روایی واگرایی مناسب پردازش خوب مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. ارزیابی برازش مدل ساختاری: پس از سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرها بررسی شد.

(۱) ضرایب معنی‌داری (t-values): ساده‌ترین معیار برای سنجش رابطه بین متغیرها در بخش ساختاری مدل، اعداد معنی‌داری تی است. در صورتی که مقدار این اعداد از ۱/۹۶ و ۲/۵۸ بیشتر شود، نشان از صحت رابطه بین متغیرها و در نتیجه تأیید فرضیه‌های تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ و ۹۹ درصدی است. شکل (۳) و جدول (۷) نشان می‌دهد که تمامی ضرایب معنی‌داری از ۲/۵۸ بیشتر هستند که این امر معنادار بودن تمامی روابط بین سازه‌ها را در سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می‌دهد.

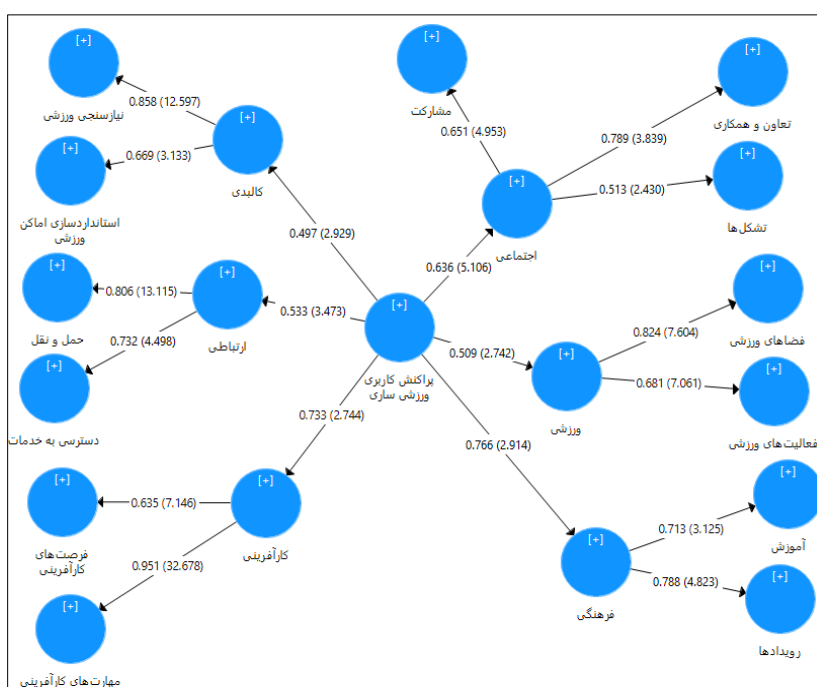
جدول (۷). معناداری ضرایب اندازه اثر (F^۲)، ضرایب مسیر و مقادیر آماره T در پژوهش

رابطه بین سازه‌ها	ضرایب اندازه اثر	ضرایب مسیر	T-values مقدار تی	مقدار معنی‌داری (P)	نتیجه
اجتماعی < مشارکت	۰/۷۳۶	۰/۶۵۱	۴/۹۵۳	۰/۰۰۰۱	تأیید
اجتماعی < تعاون و همکاری	۱/۶۴۵	۰/۷۸۹	۳/۸۳۹	۰/۰۰۰۱	تأیید
اجتماعی < تشکله‌ها	۰/۳۵۶	۰/۵۱۳	۲/۴۳۰	۰/۰۰۰۱	تأیید

ورزشی < فضاهای ورزشی	۲/۱۲۲	۰/۸۲۴	۷/۶۰۴	۰/۰۰۰۱	تأیید
ورزشی < فعالیت‌های ورزشی	۰/۸۶۵	۰/۶۸۱	۷/۰۶۱	۰/۰۰۰۱	تأیید
فرهنگی < آموزش	۱/۰۳۵	۰/۷۱۳	۳/۱۲۵	۰/۰۰۰۲	تأیید
فرهنگی < رویدادها	۱/۶۴۳	۰/۷۸۸	۴/۸۲۳	۰/۰۰۰۱	تأیید
کالبدی < نیازسنجی ورزشی	۲/۷۹۴	۰/۸۵۸	۱۲/۵۹۷	۰/۰۰۰۱	تأیید
کالبدی < استانداردسازی اماکن ورزشی	۰/۸۱۱	۰/۶۶۹	۳/۱۳۳	۰/۰۰۰۲	تأیید
ارتباطی < حمل و نقل	۱/۸۴۸	۰/۸۰۶	۱۳/۱۱۵	۰/۰۰۰۱	تأیید
ارتباطی < دسترسی به خدمات	۱/۱۵۴	۰/۷۳۲	۴/۴۹۸	۰/۰۰۰۱	تأیید
کارآفرینی < فرصت‌های کارآفرینی	۰/۶۷۶	۰/۶۳۵	۷/۱۴۶	۰/۰۰۰۱	تأیید
کارآفرینی < مهارت‌های کارآفرینی	۹/۵۳۴	۰/۹۵۱	۳۲/۶۷۸	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < اجتماعی	۰/۶۷۸	۰/۶۳۶	۵/۱۰۶	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < ورزشی	۰/۵۰۵	۰/۵۰۹	۲/۷۴۲	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < فرهنگی	۰/۴۵۲	۰/۷۶۶	۲/۹۱۴	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < کالبدی	۰/۳۷۲	۰/۴۹۷	۲/۹۲۹	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < ارتباطی	۰/۳۹۶	۰/۵۳۳	۳/۴۷۳	۰/۰۰۰۱	تأیید
پراکنش کاربری ورزشی ساری < کارآفرینی	۱/۱۵۹	۰/۷۳۳	۲/۷۴۴	۰/۰۰۰۱	تأیید

مقدار تی مقادیر بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است. پس سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادارند. در نتیجه بین عامل‌های اصلی و زیرعامل‌های‌شان رابطه معنی‌داری وجود دارد و مقدار همبستگی هر مسیر (ضریب مسیر) مشخص می‌باشد.

شکل (۶). ضرایب مسیر و مقادیر تی مدل نهایی آزمون شده پژوهش

۲) معیار ضریب تعیین (تشخیص) یا R^2 : معیاری که تنها برای سازه‌های درون‌زای مدل (وابسته) محاسبه می‌گردد و نشان از تأثیری دارد که یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا اثر می‌گذارد. در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار این معیار صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. چین (۱۹۹۸) سه مقدار

۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ یا بیشتر را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی می‌کند. R^2 (واریانس تبیین شده)، در واقع نشان می‌دهند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. طبق شکل شماره یک مقدار ضریب تعیین ابعاد پرسشنامه ($R^2 > 0/597$) در نتیجه مقدار ملاک R^2 که تخمینی از قدرت تبیین رابطه بین مدل و متغیر پاسخ فراهم می‌کند، اما یک آزمون فرضیه رسمی برای این رابطه ارائه نمی‌دهد. از آزمون F-TEST برای تعیین اینکه رابطه معنادار آماری وجود دارد یک خیر؟ استفاده می‌کند؛ یعنی قدرت رابطه بین مدل و متغیرهای این پژوهش بالاتر از متوسط و قوی است. پس متغیرهای آشکار پژوهش از توان مطلوبی در تبیین برخوردار می‌باشند.

۳) معیار اندازه‌گیری تأثیر یا F^2 : این معیار که توسط کوهن^{۱۷} (۱۹۸۸) معرفی شد، شدت رابطه میان سازه‌های مدل را تعیین می‌کند. معیار اندازه‌ی تأثیر از شاخص F^2 ، برای تحلیل سازه‌ها کمک می‌گیرد. کوهن اضافه کرد که مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ یا بیشتر به ترتیب نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر است. طبق جدول (۷) تأثیر متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۳۵ است، بنابراین رابطه سایر متغیرها با یکدیگر بالاتر از متوسط و بزرگ ارزیابی شد.

۴) ضریب قدرت پیش‌بینی یا Q^2 : قبل از آزمون فرضیه‌ها بهتر است تا کیفیت مدل درونی یا ساختاری ارزیابی شود. کیفیت مدل ساختاری به معنای آن است که آیا متغیرهای مستقل توانایی پیش‌بینی متغیرهای وابسته را دارند یا خیر. به این منظور از معیاری تحت عنوان Q^2 (ضریب استون - گایسر^{۱۸}) استفاده می‌گردد. براساس این ملاک مدل باید نشانگرهای متغیرهای مکنون درون‌زای انعکاسی را پیش‌بینی کند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). مقادیر Q^2 بالای صفر نشان می‌دهند که مقادیر مشاهده شده خوب بازسازی شده‌اند و مدل توانایی پیش‌بینی دارد (هنسلر و همکاران، ۲۰۰۹). هنسلر و همکاران^{۱۹} در مورد شدت قدرت پیش‌بینی مدل در مورد مؤلفه‌های درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به ترتیب ضعیف، متوسط و قوی تعیین نمودند. طبق جدول (۸) مقدار Q^2 در مورد هر مؤلفه درون‌زا از ۰/۳۵ بزرگ‌تر است، بنابراین مدل قدرت پیش‌بینی قوی در قبال شاخص‌های آن مؤلفه دارد. در نتیجه مدل ساختاری از کیفیت مناسب برخوردار است.

جدول (۸). ضرایب تعیین R^2 ، میزان F^2 (اندازه اثر)، ضریب قدرت پیش‌بینی یا Q^2

سازه‌ها	ضرایب تعیین R^2	میزان F^2 (اندازه اثر)	معیار تناسب پیش‌بین Q^2
پراکنش کاربری ورزشی ساری	--	--	--
اجتماعی	۰/۵۴۰	۰/۷۳۶	۰/۳۹۴
الف (۱) مشارکت	۰/۵۲۴	۱/۶۴۵	۰/۳۵۸
الف (۲) تعاون و همکاری	۰/۶۲۳	۰/۴۵۶	۰/۳۹۱
الف (۳) تشکله‌ها	۰/۵۶۳	۲/۱۲۲	۰/۳۷۲
ورزشی	۰/۵۹۵	۰/۸۶۵	۰/۴۲۰
ب (۱) فضاهای ورزشی	۰/۶۸۰	۱/۰۳۵	۰/۳۳۰
ب (۲) فعالیت‌های ورزشی	۰/۵۶۴	۱/۶۴۳	۰/۳۰۶
فرهنگی	۰/۶۳۲	۲/۷۹۴	۰/۵۰۳
ج (۱) آموزش	۰/۵۰۹	۰/۸۱۱	۰/۳۵۷
ج (۲) رویدادها	۰/۶۲۲	۱/۸۴۸	۰/۴۰۷
کالبدی	۰/۶۴۷	۱/۱۵۴	۰/۵۷۴
د (۱) نیازسنجی ورزشی	۰/۷۳۶	۰/۶۷۶	۰/۳۵۰
د (۲) استانداردسازی اماکن ورزشی	۰/۶۴۸	۹/۵۳۴	۰/۳۷۰
ارتباطی	۰/۶۸۴	۰/۶۷۸	۰/۴۰۳

17. Cohen

18. Stone-Geisser criterion

19. Henseler et al

3. Sum Of Squares Of Observation For Block

4. Sum Of Squared Prediction Errors For Block

۰/۳۴۱	۰/۵۰۵	۰/۶۴۹	۱۰ حمل و نقل
۰/۳۹۲	۰/۴۵۲	۰/۵۳۶	۲۰ دسترسی به خدمات
۰/۴۷۵	۰/۳۷۲	۰/۵۳۷	کارآفرینی
۰/۴۵۸	۰/۳۹۶	۰/۶۴۲	۱ و فرصت‌های کارآفرینی
۰/۵۲۲	۱/۱۵۹	۰/۹۰۵	۲ و مهارت‌های کارآفرینی

۵) ارزیابی برازش مدل کلی (معیار GOF): شاخص نیکویی برازش^{۲۰} (GOF) معیاری برای بررسی برازش کلی مدل جهت پیش‌بینی متغیرهای درون‌زا می‌باشد. تنتهاوس و همکاران (۲۰۰۴) این معیار را به‌عنوان شاخصی مطمئن برای برازش کلی مدل پیشنهاد دادند. این شاخص، مجذور ضرب دو مقدار متوسط اشتراکی^{۲۱} و متوسط ضریب تعیین^{۲۲} است. ۰/۲۵، ۰/۳۶ و ۰/۰۱ به ترتیب به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده‌اند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳). با توجه به مقادیر جدول (۹)، مشاهده می‌شود مقدار محاسبه‌شده برای GOF در این پژوهش برابر ۰/۶۱۱ و بزرگ‌تر از مقدار قوی ۰/۳۶ است و بنابراین، برازش مدل کلی پژوهش مناسب است و ساختار مدل تناسب خوبی با داده‌ها دارد.

جدول (۹). برازش کلی مدل

متغیر مکنون	میانگین پایایی اشتراکی	میانگین R ²	نیکویی برازش
پراکنش کاربری ورزشی ساری	۰/۶۱۸	۰/۶۰۵	$GOF = \sqrt{\text{communality} \times R^2}$ $\sqrt{0.618 \times 0.605} = 0.611$

از آنجایی که هدف اصلی از مدل ارائه شده در این پژوهش تبیین پراکنش کاربری ورزشی ساری بود، شاخص‌های برآورد شده برای این متغیر از اهمیت بیشتری برخوردارند. مقادیر گزارش شده نشان می‌دهند متغیرهای مدل ارائه شده در این پژوهش توانایی بالایی در تبیین یا پیش‌بینی پراکنش کاربری ورزشی ساری دارند و مدل حاصل دارای برازش مناسبی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر به سنجش میزان پراکنندگی کاربری ورزشی در راستای شاخص‌های شهر خلاق و بهره‌مندی بالا از کاربری ورزشی در شهر ساری پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد پراکنش کاربری ورزشی در شهر ساری از منظر راهبرد شهر خلاق با ابعاد ۶ گانه‌ی (به‌ترتیب حسب اهمیت) فرهنگی، کارآفرینی، اجتماعی، ارتباطی، ورزشی و کالبدی رابطه معنی‌دار دارد.

بر اساس نتایج تحقیق بعد فرهنگی با شاخص‌های آموزش و رویدادها با ضریب تأثیر ۰/۷۶۶ بیشترین سهم را داشته است که با نتایج ساساکی (۲۰۰۸)، پرت (۲۰۱۰)، سانگمی (۲۰۰۵) و قربانی و همکاران (۱۳۹۲) هم‌راستا است که به‌نوعی در تحقیق خود بعد فرهنگی اشاره کرده‌اند. سانگمی (۲۰۰۵: ۱۸) معتقد است بسترهای فرهنگی، اجتماعی و ترکیبی عرصه را برای ارتباط بیشتر و راحت‌تر غیررسمی و اطلاعات بین افراد خلاق فراهم می‌کند و به ایده‌های جدید و تفکر خلاقانه منجر می‌شود. قربانی و همکاران (۱۳۹۲) فرهنگ را پایه‌ی اصلی توسعه می‌دانند و شهر خلاق را رویکردی فرهنگی در توسعه شهری می‌دانند؛ یعنی شهر خلاق برای توسعه نیاز به محیط جذاب برای جذب و پرورش استعدادها دارد و سایر بخش‌ها متأثر از فرهنگ هستند. ساساکی (۲۰۰۸) در تحقیق خود به مطالعه تجارب شهرهای جهانی که به‌سوی شهر خلاق سوق پیدا کردند پرداخته و داشتن برنامه‌های تحقیقی آموزشی را از مهم‌ترین عوامل برای داشتن شهر خلاق نام برد و بررسی

20. Goodness of fitness

21. Communality

22. R Squares Average

می‌کند اینکه چرا فرهنگ و خلاقیت به مرکز سیاست شهری نقل مکان کرده است. به‌زعم پرت (۲۰۱۰: ۱۶) در کنار رویدادهای مختلف فرهنگی، ورزشی علمی و فناورانه و ... تجارت جشنواره‌ای ظهور پیدا کرده است. هرچند مأموریت اصلی این جشنواره‌ها بیان فرهنگی و زمینه‌های محلی می‌باشد عوامل گردشگری و رونق صنایع محلی جزو اهداف ثانویه قرار دارد که در بعد کلان اقتصاد ملی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. امروزه فرهنگ در ادبیات شهر خلاق از جایگاه بالایی برخوردار می‌باشد و از پایه‌های برنامه‌ریزی شهر خلاق می‌باشد زیرا هر فرهنگی چشم‌انداز بخصوصی خلق می‌کند (امیرانتخابی، قلی‌پور و میثمی، ۱۳۹۷) حوزه‌های فرهنگی و پویایی آن‌ها از بسترهای محیطی در ظهور و بروز تفکر شهر خلاق می‌باشد (ماستر، ۲۰۰۱: ۱۵) و برای همین فرهنگ نقطه کانونی شهر خلاق شناخته شده است (امیرانتخابی، قلی‌پور و میثمی، ۱۳۹۷) و لندری (۲۰۰۰: ۱۸) نیز شهر خلاق را مکانی برخوردار از فرهنگ قوی می‌داند. اقتصاد فرهنگی از دیگر مفاهیم مرتبط با شهر خلاق در برنامه‌های تحول اقتصادی شهرهای جهان است (اشتری و مهدی‌نژاد، ۲۰۱۲: ۳) بدین ترتیب که فرهنگ، تفریحات، مصرف و امکانات شهری تأثیری عمده در تقویت جایگاه شهرها ایفا می‌کنند (کلارک، ۲۰۰۴: ۱۶) و به همین دلیل بسیاری شهر خلاق را معادل تولیدات فرهنگی می‌دانند (کاستا، مگیلز، واسکانلس و شگوه‌ار، ۲۰۰۷). امروزه متخصصین، ورزشکاران، محققان و ... بیشتر تمایل دارند در شهرهایی سکونت گزینند که دارای محیط‌های مناسب از منظر فرهنگی، نهادی و اقتصادی داشته باشند (فلوریدا، ۲۰۰۶: ۳۴).

براساس نتایج تحقیق بعد کارآفرینی با شاخص‌های فرصت‌های کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینی با ضریب تأثیر ۰/۷۳۳ شناسایی شدند که با نتایج تحقیق اسدی و سامی (۱۳۹۷) همراستا نیست. آن‌ها در تحقیق خود نشان دادند شهر قائن در شاخص‌های صنایع خلاق، استعدادهای خلاق، حاکمیت خلاقانه، کیفیت زندگی و زیرساخت‌های خلاق از وضعیت نامطلوبی برخوردار می‌باشد و از بین این شاخص‌ها استعدادهای خلاق اولویت اول و زیرساخت‌های خلاق اولویت آخر را به خود اختصاص می‌دهد و عامل میراث فرهنگی از طریق میانجی‌گری صنایع خلاق بر حاکمیت خلاقانه در شهر قاین تأثیرگذار است. خلاقیت و نوآوری از مشخصه‌های اصلی کارآفرینی می‌باشد و همچنین امروزه خلاقیت عامل اصلی پویایی شهر شناخته شده است (پرات، ۲۰۱۱) و منابع طبیعی و دسترسی به بازار اولویت‌های بعدی قرار دارند (لندری، ۲۰۱۲: ۲۳) یعنی در واقع، شهر خلاق به الزامات خلاقیت همچون برنامه‌ریزی دقیق در شهر و تأمین زیرساخت نیاز دارد تا به مشکلات شهری در بحران‌های جهانی پاسخ دهد به همین دلیل فلوریدا (۲۰۰۲) معتقد است موفقیت اقتصادی شهر به در گرو شناسایی و توسعه استعدادهای خلاق می‌باشد و هر چه حضور "طبقه‌ی خلاق" بیشتر باشد موفقیت اقتصادی آن نیز بیشتر می‌باشد.

براساس نتایج تحقیق بعد اجتماعی با شاخص‌های مشارکت، تعاون و همکاری و تشکل‌ها با ضریب تأثیر ۰/۶۳۶ شناسایی شدند. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق لطفی و عباسی (۱۴۰۰)، ربانی خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰) و ایران‌دوست و غلامی زارچی (۱۳۹۴) همراستا است. در تحقیق لطفی و عباسی (۱۴۰۰) ایجاد بستری مناسب برای فعالیت متخصصان جوان و تحصیل کرده، افزایش سهم اشتغال در بخش صنعت، افزایش فناوری و تکنولوژی (با اولویت بالا) افزایش سطح مشارکت مردم و ایجاد بستر مناسب برای آن و توسعه امکانات فراغتی و تفریحی (با اولویت متوسط) را از عوامل مهم تأثیرگذار در تحقق‌پذیری شهر خلاق شهر ساری گزارش شده است.

تحقیقی از ربانی خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰) در مورد جایگاه تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور انجام گرفته است. نتایج تحقیق نقش مشارکت فعال و خلاق گروه‌های قومی، نژادی و مهاجر در شهر و ادغام و ذوب آنان در جامعه میزبان را نشان داده است. ایران‌دوست و غلامی زارچی (۱۳۹۴) در تحقیق خود ارتقای فرصت حضور و مشارکت مردم با استفاده از معرفی گونه‌ها و فضای شهر خلاق نشان دادند. براساس ون ویندن، ون دن برگ و پل (۲۰۰۷) تنوع اجتماعی می‌تواند سبب انتقال ضمنی در میان مردم که حاملان اصلی این دانش و دارایی اصلی جامعه دانایی به حساب می‌آیند شود. شهرها برای حل مسائل اجتماعی به خلاقیت نیاز دارند (لندری، ۲۰۱۲؛ کولیتا^{۲۵}، ۲۰۰۸). اوکلی و همکاران (۲۰۰۶: ۲۷۱)

²³ Costa, Magalhães, Vasconcelos, Sugahara

²⁴ Van Winden, Van den Berg, Pol

²⁵ Coletta

مفهوم خلاقیت را ترکیبی از ابعاد فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی می‌دانند، به شکل انتقادی توجه شود و لازم است نقش فعالیت‌های خلاق در جامعه به نحو صحیحی درک شود. هرچند مفهوم خلاقیت بیشتر امری فردی و درونی می‌باشد اما اکنون در مطالعات اخیر، پدیده‌ای اجتماعی می‌دانند (مانتوری و پرسر^{۲۶}، ۱۹۹۰: ۷۰). تحقیقات زیادی به بررسی ابعاد اجتماعی خلاقیت پرداختند (ماجرا^{۲۷}، ۲۰۰۵؛ آمبایل^{۲۸}، ۱۹۹۷) و خلاقیت حاصل تعامل اجتماعی بین انسان‌هاست (بوردیو^{۲۹}، ۱۹۹۳).

الزامات شهر خلاق مشارکت شهروندان می‌باشد. اگر فضاهای عمومی شهری پاسخگوی نیازهای عصر خلاقیت نباشد کارآمدی خود را از دست می‌دهد. مشارکت به دلیل فراهم ساختن فرصت کسب دانش اهمیت زیادی در رشد اقتصادی دارد و استعداد بر حمایت از اندیشه‌های ابداع‌گرایانه و نوآورانه تأکید دارد. تسامح در برگزیده فرهنگ باز و متنوع بر مبنای قومیت نژاد و جهت‌گیری جنسی است.

براساس نتایج تحقیق بعد ارتباطی با معیارهای حمل‌ونقل و دسترسی به خدمات با ضریب تأثیر ۰/۵۳۳ می‌باشد. عظیمی دلارستانی و همکاران (۱۳۹۵) معتقدند توزیع مناسب اماکن ورزشی از طریق افزایش اختیار و قدرت انتخاب در استفاده از فضاهای ورزشی موجب افزایش مطلوبیت زندگی در شهر می‌شود. چون مناطق محروم‌تر و دورتر کمتر دسترسی به اماکن ورزشی دارند پیشنهاد می‌شود در خدمات و توسعه زیرساخت‌های این مناطق توجه بیشتری شود؛ بنابراین موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

برای فضاهای شناسایی شده خالی از فعالیت و کاربری ورزشی که درون بافت هستند در دادن مجوز برای احداث اماکن ورزشی برنامه‌ریزی شود.

براساس نتایج تحقیق بعد ورزشی دارای ابعاد فضاهای ورزشی و فعالیت‌های ورزشی با ضریب تأثیر ۰/۵۰۹ می‌باشد. اماکن با کاربری ورزشی علاوه بر کاربرد ورزشی دارای بعد هویتی هر منطقه نیز می‌باشد شهر ساری دارای محلات با اقوام مختلف می‌باشد که هر کدام از اماکن ورزشی می‌تواند ارزش‌های فرهنگی، هویتی و بار معنایی که ورزشگاه‌ها داشته باشند که خود زمینه‌ساز توسعه ورزش باشد موضوعی که کشور ژاپن در استادیوم‌های برگزاری المپیک ژاپن نمادهای فرهنگ ژاپن را منعکس کردند و برای المپیک بعدی نیز چنین برنامه‌ای دارند. بعد ورزشی از منظر کیفیت نیز می‌توان بررسی کرد. هر چه کیفیت اماکن ورزشی بهتر باشد کیفیت ورزشکاران نیز بهتر خواهد بود. ساخت ورزشگاه تأثیر زیادی بر محیط اطراف دارد و توجه به زمینه‌های محیطی از جمله کاربرانی که از آن استفاده می‌کنند؛ به موفقیت عملکرد ورزشگاه کمک می‌کند. بنابراین عامل فرهنگی می‌توان موارد زیر را پیشنهاد داد:

- استفاده از هنر و توجه به فرهنگ‌های ورزشی کهن و احیای آن برای ایجاد خلاقیت در شهر ساری
- برگزاری سالانه نمایشگاه‌های بزرگ دستاوردها و تجهیزات ورزشی در سطح شهر
- توجه ویژه‌ای فرهنگ‌های بازی‌های بومی و محلی و همچنین تلاش برای حفظ این خصوصیات و فرهنگ‌ها با رویکرد خلاقیت
- استفاده از ورزشکاران و نخبگان ورزشی شهر ساری در برگزاری رویدادهای فرهنگی برای بالا بردن تعلق اجتماعی شهروندان
- ترغیب شهروندان جهت حضور در اماکن ورزشی شهری با طراحی فضاهای مشوق حضور افراد (فعالیت‌های جذابی چون مسابقات خیابانی، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌های فصلی، برگزاری آیین‌های مذهبی در اماکن ورزشی و ...)
- افزایش تبلیغات محیطی در سطح شهر برای فرهنگ‌سازی در زمینه‌ی خلاقیت در ترغیب به ورزش
- در عامل کارآفرینی موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
- افزایش مساعدت مراکز آموزشی منطقه به شناسایی و بهبود استعدادها و خلاقیت کودکان و نوجوانان

²⁶ Montuori & Purser

²⁷ Madjar

²⁸ Ambile

²⁹ Bourdieu

- تشویق خلاقیت و نوآوری در میان شهروندان توسط سازمان‌ها
- افزایش توانایی حل مسئله و تفکر خلاقانه جوانان از طریق برنامه‌های آموزشی خلاقانه
- استفاده بهینه از استادیوم‌های ورزشی تاریخی با رویکرد گردشگری خلاق
- استفاده از بخش خصوصی در جهت ساخت شهری خلاق
- در عامل اجتماعی موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
- استفاده از پیشنهادات مردم در اداره امور محله و منطقه توسط مدیران
- افزایش علاقه همکاری شهروندان در زمینه ورزشی با دیگران
- مشارکت فعالانه و ارتقا روحیه داوطلبی، همکاری و تعاون از سوی شهروندان در اماکن ورزشی
- ترویج و تشویق به مشارکت مردم جهت اولویت دادن به سهم حضور مردم در ساخت شهری خلاق
- ایجاد روابط و مشارکت در میان ورزشکاران، سازمان‌ها، ادارات طوری که ورزش بتواند توسعه پیدا کند
- تلاش جهت ترغیب مسئولین شهرستانی و مدیران ورزشی برای مشارکت و ایده پردازی آنان در برنامه‌ریزی مسائل شهری
- افزایش سرمایه اجتماعی و مشارکت شهروندان از طریق رشد و توسعه انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد ورزشی
- رونق فعالیت‌های مربوط به هنرهای محلی، جذب گردشگر و صنایع خلاق، بهره‌برداری از منابع موجود فرهنگی شهر
- در عامل ورزشی موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
- ساخت اماکن ورزشی و باشگاه‌ها توسط شرکت‌های بزرگ همانند بسیاری از کشورهای پیشرفته
- پشتیبانی از مجتمع‌ها و پارک‌های تفریحی و ورزشی برای برگزاری اقسام برنامه‌های بومی و محلی
- برگزاری جشنواره‌های مختلف بومی و محلی مختص هر منطقه جهت معرفی هویت آن
- توسعه فضاهای ورزشی که حس تعلق و پیوند را افزایش دهند
- ایجاد ارتباط با سازمان‌ها و نهادهای مختلف، تضمین اینکه دسترسی آسان به فضاهای ورزشی دارند
- ترویج برنامه‌های متعدد پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری و برنامه‌ریزی مدیریت شهری در جهت پیاده‌سازی آن
- و در نهایت عامل ارتباطی نیز بر موارد زیر تأکید می‌شود:
- بهبود دسترسی شهروندان به باشگاه‌های ورزشی در محل سکونتشان
- احداث و راه‌اندازی سالن‌های ورزشی و باشگاه‌ها با پراکندگی یکسان در تمام محلات شهر ساری
- تنوع دسترسی به وسایل حمل‌ونقل در محلات شهر ساری

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی. زارعی، شکراله. (۱۳۹۱)، تحلیلی بر مکان‌یابی بهینه مراکز بهداشتی- درمانی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (نمونه موردی: شهر فیروزآباد)، جغرافیا، ۱۰(۳۵): ۸۳-۱۰۴.
- ابراهیم‌زاده، عیسی. مجیر اردکانی، عبدالرضا. (۱۳۸۵)، ارزیابی کاربری اراضی شهری اردکان فارس، نشریه جغرافیا و توسعه، ۴ (۷)، ۴۳-۶۸.
- ابراهیمی، عبدالحسینی. مهدی‌پور، عبدالرحمن. ازمشا، طاهره. (۱۳۹۵)، تأثیر زیرساخت‌های ورزشی و ویژگی‌های دموگرافی بر میزان مشارکت ورزشی شهروندان اهوازی با استفاده از مدل چند سطحی (HLM)، پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۵ (۱)، ۸۳-۹۸.
- ابراهیمی، مهران (۱۳۸۷)، نشست شهر خلاق، مفاهیم، سیاست‌ها، مطالعات موردی از شهرهای موفق و ناموفق. مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، تهران، فرهنگ‌سرای نیوران.
- اسدی، احمد و سامی، ابراهیم (۱۳۹۷). ارزیابی میزان تطابق شهر قاین با شاخص‌های شهر خلاق. فصلنامه علمی-پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیایی انسانی. ۱۰ (۴)، ۱۳-۲۶.
- اشتری، حسن و مهدی‌نژاد، حافظ (۱۳۹۱). شهر خلاق، طبقه خلاق، انتشارات تپسا، تهران، ایران.
- امیرانتخابی، شهرام؛ قلی‌پور؛ یاسر و میثمی، سعید (۱۳۹۷). تحلیلی بر ارتباط شهر یادگیرنده و شهر خلاق در راستای دستیابی به شهر پایدار (مطالعه موردی: شهر رشت). فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۳ (۲)، ۴۶۵-۴۸۲.
- ایراندوست، کیومرث و غلامی زارچی، مصطفی (۱۳۹۴). ارتقای فرصت حضور و مشارکت مردم با استفاده از معرفی گونه‌های فضای عمومی شهر خلاق (نمونه موردی شهر یزد). نشریه هنرهای زیبا-معماری و شهرسازی، ۲۰ (۲)، ۴۷-۵۸.
- پویان، مهدی. فرمانفرمایی، تکتیم. پارام، افشین (۱۳۹۶)، بررسی میزان تحقق‌پذیری شهر تهران به‌عنوان شهر خلاق با رویکرد نقش موزه‌ها، نخستین کنفرانس ملی به‌سوی شهرسازی و معماری دانش‌بنیان.
- جمشیدزاده زیاری، ابراهیم (۱۳۸۷)، مدیریت خدمات شهری و موانع پیش‌رو، نشریه شوراها، شماره ۲۳.
- جمشیدی، امید. دوستی پاشا، مرتضی. رضوی، سید محمدحسین. گودرزی، محمود (۱۳۹۶)، مناسب‌سازی شاخص‌های انتخاب مکان بهینه ورزشی سالمندان با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و GIS، مجله سالمندی ایران، ۱۲ (۴).
- حسینی، سید احمد. احدنژاد روشتی، محسن. مدیری، مهدی. آریش، سعید (۱۳۹۲)، مکان‌یابی مراکز بیمارستانی با رویکرد پدافند غیرعامل با استفاده از الگوریتم رقابت استعماری (نمونه موردی: منطقه ۳ تهران)، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، ۱۱ (۲۱)، ۲۲۳-۲۴۵.
- خجو، مژده؛ طیبی ثانی، سیدمصطفی، فهیمی‌نژاد، علی و مرسل، باقر (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل عدالت فضایی در پراکنش کاربری‌ها و خدمات ورزشی در شهرستان گرمسار. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، ۳۴ (۴)، ۵۵۱-۵۵۸.
- ربانی خوراسگانی، علی. ربانی، رسول. ادیبی سده، مهدی. مؤذنی، احمد (۱۳۹۰)، بررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور، مورد مطالعه: شهر اصفهان، جغرافیا و توسعه، ۲۱ (۲۱).
- ربانی خوراسگانی، علی؛ ربانی، رسول؛ ادیبی سده، مهدی و مؤذنی، احمد (۱۳۹۰). بررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور نمونه‌ی موردی: شهر اصفهان، جغرافیا و توسعه، ۲۱ (۲۱)، ۱۵۹-۱۸۰.
- رستگار، موسی (۱۳۸۸)، ارائه الگوی مکان‌یابی بهینه فضاهای ورزشی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، مورد: زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا، دانشگاه زنجان.
- رضائیان قره‌گوزلو، علی، قادری، اسماعیل. میرعباسی، رمضان (۱۳۹۱)، برنامه‌ریزی شهر خلاق، تهران: آذرخش
- رضوی، سید محمدحسین. ابراهیمی، کلثوم. رحمانی، محمد. ابراهیمی، محسن (۱۳۸۸)، تحلیل مکانی فضاهای ورزشی شهر آمل با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. ۵ (۱۰)، ۸۲-۷۱.
- رهنما، محمدرحیم. آفتاب. احمد (۱۳۹۴)، بررسی ارتباط متقابل کاربری‌های ورزشی و حمل‌ونقل شهری در مشهد، جغرافیا و توسعه، ۳۸ (۳۸)، ۳۱-۴۶.

- زنگی آبادی، علی. نسترن، مهدی. کمالی باغراهی، اسماعیل (۱۳۹۴)، تحلیل روند و نحوه توسعه فیزیکی - کالبدی شهر کرمان از پیدایش تاکنون، *مجله جغرافیای اجتماعی شهری*، ۲ (۴) ۲۳-۴۲.
- زهره وندیان، کریم. ابراهیمی، فرشته (۱۳۹۲)، ارائه مدل پیشنهادی برای مکان‌گزینی اماکن ورزشی با استفاده از تلفیق سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و روش‌های تصمیم‌گیری چند معیاره (MCDM)، *مطالعات مدیریت ورزشی*، (۲۱)، ۱۱۱-۱۲۶.
- سلطان حسینی، محمد. تقوایی، مسعود. یزدان پناه، حجت اله. سلیمی، مهدی (۱۳۹۱)، تحلیل فضایی اماکن ورزشی در مناطق ۵ و ۶ اصفهان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۳ (۱۰)، ۱-۲۲.
- سهرابی، پوریا. کاشف، میرمحمد. جوادی‌پور، محمد. حسینی، فاطمه سادات (۱۳۹۰)، *نشریه مدیریت ورزشی*، ۳ (۱۰)، ۲۱-۵.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۷)، کارگاه برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری مشهد، رساله دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس.
- عباسی، مهسا. شعبانی، امیرحسین (۱۳۹۶)، بررسی و تعریف شاخص‌های فرهنگی شهر خلاق در توسعه شهری اصفهان، سومین همایش بین‌المللی معماری، عمران و شهرسازی در آغاز هزاره سوم، تیرماه ۱۳۹۶، تهران.
- عظیمی دلارستانی، عادل؛ رضوی، سید محمدحسین؛ برومند، محمدرضا؛ تی‌تی‌دژ، امید (۱۳۹۵)، بررسی معیارهای مکان‌یابی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی شهری. *پژوهش‌نامه‌ی مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۲ (۲۳)، ۸۳-۱۰۰.
- غفوری، فرزاد. معمارزاده، محمد سعید. علوی، سلمان (۱۳۹۸)، تعیین سهم و نقش دستگاه‌های اجرایی در توسعه ورزش همگانی، *پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی*، ۲۹ (۱)، ۱۱-۳۲.
- فرهادی محلی، علی (۱۳۹۰)، بررسی تحلیل پدیده جهانی شدن با تمرکز بر حوزه فرهنگ، *فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست-گذار عمومی*، ۲ (۵)، ۶۳-۹۶.
- قربانی، رسول؛ حسین‌آبادی، سعید و طورانی، علی (۱۳۹۲). شهرهای خلاق رویکردی فرهنگی در توسعه شهری، *مجله مطالعات جغرافیایی مناطق خشک*، ۳ (۱۱)، ۱-۱۸.
- کلانتری، بهرنگ؛ یارقلی، وحید و رحمتی، اکبر (۱۳۹۱). فضای جمعی و شهر خلاق، *فصلنامه منظر*، (۱۹).
- لطفی، صدیقه و عباسی، سمیه (۱۴۰۰) تحلیل تحقق‌پذیری شهر خلاق در شهرهای میانی. *موردمطالعه شهر ساری: مجله آمایش جغرافیایی فضا*. ۱۱ (۴)، ۱۹-۴۰.
- لندری، چارلز (۱۳۹۳)، *شهر خلاق از نظریه تا عمل*، مترجم: زهره بهرامیان و محمد مؤیدی، انتشارات راشدین.
- محسنی، پریسا. سلیمی‌پور، زهرا. نجفی، احمد (۱۳۹۶)، بررسی نظریه شهر خلاق و ضرورت استفاده در برنامه‌ریزی شهری، سومین کنفرانس سالانه بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی.
- مختاری ملک‌آبادی، رضا؛ مرصوصی، نفیسه؛ علی‌اکبری، اسماعیل و امینی، داوود، (۱۳۹۴). تبیین معیارهای بومی‌سازی شاخص‌های مکانی فضای شهر خلاق با رویکرد ایرانی اسلامی. *فصلنامه مطالعات شهر ایرانی اسلامی*، ۲۲، ۲۳-۳۹.
- مرصوصی، نفیسه. غلامی، محمد. رستگار، موسی (۱۳۹۱)، شهرهای کوچک و نظام کاربری اراضی شهری (مطالعه موردی؛ شهر لامرد در استان فارس). *مجله علمی تخصصی برنامه‌ریزی فضایی*، ۲ (۱)، ۶۷-۸۶.
- مظلومی محمودآبادی، سید سعید. رهاوی، رزا. باقیانی مقدم، محمدحسین. نیک‌نژاد، نجمه. دهقانی تفتی، عارفه (۱۳۹۶)، بررسی میزان تأثیر برنامه آموزشی بر تحرک بدنی خانم‌های خانه‌دار متأهل ۴۵-۲۰ ساله شهر نور، *دو ماهنامه علمی پژوهشی*، طلوع بهداشت یزد، ۱۶ (۳).
- مهندسین مشاور مازند طرح (۱۳۹۳)، *مطالعات طرح جامع ساری*، وزارت مسکن و شهرسازی، اداره مسکن و شهرسازی استان مازندران.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۸). طرح کلی برنامه‌ی جامع احیا شهر اسلامی، *نشریه کتاب ماه هنر*، شماره ۱۳۶.
- نمازی، آسیه. حسینی، سید احمد (۱۳۹۷)، تحلیل فضایی اماکن ورزشی و ارزیابی نحوه دسترسی به این مراکز با توجه به الگوی توزیع فضایی آن‌ها در سطح شبکه‌های ارتباطی (نمونه موردی: شهر اصفهان)، *فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۰ (۳)، ۳۹۷-۴۱۲.

نوروزی سید حسینی، رسول. دهقانی زاده، رضا. هنری، حبیب. یوسفی، بهرام. نوروزی سید حسینی، ابراهیم (۱۳۹۲)، تحلیل مکانی فضاهای ورزشی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و ارائه مدل مطلوب (مطالعه موردی: منطقه یک شهر تهران)، نشریه مدیریت ورزشی (حرکت)، ۵ (۴)، ۲۸-۵.

- Bourdieu, P. (1993). *The field of cultural production*. London: Columbia University Press.
- Bridget, K., Lesley, K., Adrian, E., Louise, A., & Baur, R. (2014). Identifying important and feasible policies and actions for health at community sports clubs: A consensus-generating approach. *Journal of Sport Management Review*, 17(1): 61-6.
- Clark, T. N., Lloyd, R., Wong, K. K., & Jain, P. (2004). Amenities drive urban growth. *Journal of Urban Affairs*, 24(5), 493-515.
- Clark, Terry Nichols (2004). The city as an entertainment machine. *Research and urban policy*, 9, 103-140
- Coletta, C. (2008). *Fostering the creative city. CEOs for Cities* [Http://www.Ceosforcities.Org/files/FosteringtheCreativeCityWallace.Pdf](http://www.Ceosforcities.Org/files/FosteringtheCreativeCityWallace.Pdf).
- Coletta, C. (2008). *Fostering the creative city. CEOs for Cities* [Http://www.Ceosforcities.Org/files/FosteringtheCreativeCityWallace.Pdf](http://www.Ceosforcities.Org/files/FosteringtheCreativeCityWallace.Pdf).
- Florida, R. (2002). *The rise of the creative class: And how it's transforming work, leisure and everyday life*. New York: Basic Books.
- Florida, R. L. (2004). *Cities and the creative class*. Translated by Ibrahim Ansari and Mohammad Esmail Ansari. Tehran: Sociology Publishers
- Landry, C. (2012). *The creative city: A toolkit for urban innovators*. Earthscan
- Landry, C., & Bianchini, F. (1995). *The creative city* (Vol. 12). Demos.
- Lin T Y, Sakuno S (2015), Sports Management and Sports Humanities. *Springer International Publishing Switzerland*. 31-46.
- Madjar, N. (2005). The contributions of different groups of individuals to employees' creativity. *Advances in Developing Human Resources*, 7, 182-206.
- Martinez, Javier, (2009), The use of GIS and indicators to monitor intra-urban inequalities. a case study in Rosario. Argentina, *Journal of Habitat International*, vol.33, No.4, pp.387-396
- McGrath L J, Hopkins W G, Hinckson E A (2015). "Associations of Objectively Measured Built-Environment Attributes with Youth Moderate-Vigorous Physical Activity: A Systematic Review and Meta-Analysis". *Sports Medicine*. 45. 841-65.
- Montuori, A., & Purser, R. E. (Eds.). (1999). *Social Creativity*. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Musterd, S. (2001). The Creative Cultural Knowledge City. *Conditions*, 12 (2), 843-852.
- Oakley, K., (2006). *Include us out: economic Culture: Constructionist Learning*. Idit Harel (ed). Cambridge, MA: MIT Media Laboratory.
- Pratt, A. C. (2010) "Creative cities: Tensions within and between social, cultural and economic development, A critical reading of the UK experience," *City, Culture and Society*, 1 (1), 13-20.
- Sasaki, Masayuki (2010). Urban regeneration through cultural creativity and social inclusion: Rethinking creative city theory through a Japanese case study, *Cities*, Volume 27, 53-59.
- Scott, A.J., (2006), *The Cultural Economy of Cities*, Sage, Creative cities: conceptual issues and policy questions, *journal of urban affairs*, 28:1-17.
- Soja, Edward W, (2006), *The City and Spatial Justice*. Justice Spatial, www.jssj.org.
- Songmei, L. (2005). *High tech spatial concentration human capital, agglomeration economies, location theories and creative citie* (Master's thesis). University of Louisville.
- Trip J.J., Romein. A (2013). *Creative City Policy and the Gap with Theory, European Planning Studies*, DOI: 10.1080/ 09654313. 2013.790592.
- Van Winden, W., Van den Berg, L., & Pol, P. (2007). European cities in the knowledge economy: Towards a typology. *Urban Studies*, 44(3), 525-549.